

Eesti Konjunkturiinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Eesti mesindussektori struktuur

Tallinn
Detsember 2015

Tellija: Maaeluministeerium

Projektigrupi koosseis: Bruno Pulver, Piret Hein, Marje Josing, Pille Vahtramäe

Andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6, 19080 Tallinn

Tel: 668 1242

E-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Sisukord

Mõisted, lühendid	4
Sissejuhatus	5
1. Küsitluse üldandmed	6
2. Mesindusorganisatsioonide liikmelisus	8
3. Mesinike arv	11
4. Mesilasperede arv	13
5. Mee toodang	16
6. Mesinike meemüük	18
7. Mesinike kulud	20
8. Mee väliskaubandus	21
9. Mee hind	23
10. Mee tarbimine	26
11. Mahemesindus	28
12. Mesindusalastel koolitustel osalemine	29
13. Hinnangud mesilaste tõuaretuse kohta	31
14. Kokkupuuted mesilaste suremusega pestitsiidide tõttu	32
15. Ootused riigipoolse panuse suhtes	33
Kokkuvõte	35
Lisa 1. Koolitused kus soovitakse osaleda tulevikus (vabavastused)	38
Lisa 2. Tõuaretuse toetamise ettepanekud (vabavastused)	39
Lisa 3. Riigipoolt oodatav panus (vabavastused)	42

Mõisted, lühendid

Põllumajanduslikud majapidamised	Ühtse majandusliku ja tehnilise juhtimisega üksus, kus toodetakse põllumajandussaadusi või säilitatakse maad heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes ning kus on vähemalt üks hektar kasutatavat põllumajandusmaad või kus on alla ühe hektari kasutatavat põllumajandusmaad ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks.
Põllumajanduslikud kodumajapidamised	Üksus, kus on alla ühe hektari kasutatavat põllumajandusmaad (või see puudub) ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks ning kus on vähemalt kas: <ul style="list-style-type: none"> ○ 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või 3 viljapuud või 6 marjapõõsast või ○ 10 küülikut, 10 kodulindu või teisi põllumajandusloomi või ○ 3 mesilasperet.
Mee esmatootja	Kuni 15 taru või mesilasperega majapidamine või ettevõtte, kus tegeletakse mesilaste pidamisega, mee võtmisega tarudest, vurritamisega ja pakendamisega mesiniku valduses.
EKI	Eesti Konjunktuuriinstituut
PRIA	Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet
VTA	Veterinaar- ja Toiduamet
EKMÜ	Eesti Kutseliste Mesinike Ühing
EML	Eesti Mesinike Liit
Kutseline mesinik	150 ja enama mesilasperega mesinik
Suurtootja	100 kuni 149 mesilasperega mesinik
Keskmine tootja	25 kuni 99 mesilasperega mesinik
Väiketootja	10 kuni 24 mesilasperega mesinik
Hobimesinik	Alla 10 mesilasperega mesinik

Sissejuhatus

Mesindus on kuulunud Eestis ligi kakssada aastat maaelulaadi juurde, andes mesinikele meetoodangu müügi kaudu sissetulekut ja samas omanud olulist tähtsust aia- ja põllukultuuride tolmeldamisel.

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti mesindussektori struktuurist. Kogutud andmeid saavad kasutada nii mesindusorganisatsioonid kui ka Maaeluministerium mesindussektori edasiarendamiseks. Uuringus avaldatud andmetele tuginedes saab Maaeluministerium Euroopa Komisjonile esitada uue kolmeaastase Eesti riikliku mesindusprogrammi taotluse.

Mesindussektori struktuuriuuringu koostamisel lähtutakse Statistikaameti, PRIA, Põllumajandusamet, EMORi ja EKI poolt kogutud ja avalikustatud andmetest ning mesinike küsitluse tulemustest. Ülevaade antakse mesindusorganisatsioonidest ja nende liikmete arvust, mesinike ja mesilasperede arvust, meetoodangust ja -müügist, mesinike kuludest, mee hinnast, väliskaubandusest, tarbimisest ja mahemesindusest.

Uuringus kajastatakse ka küsitlustulemusi erinevate mesindusega seotud teemade lõikes: koolitustel osalemisest ja tulevikus oodatavatest koolitustest; mesilaste tööaretusest ja selle riiklikust toetamisest; kokkupuudetest mesilaste suremusega pestitsiidide tõttu ja veterinaartöötaja ja/või taimekaitseinspektori teavitamisest sellest; mesindussektori ootustest riigipoolse panuse suhtes. Nimetatud teemade kohta oli vastanutel võimalik kirjutada ka vabavastuseid, mis on ära toodud uuringu lisades.

1. Küsitluse üldandmed

Mesinike küsitlus toimus ajavahemikul 19.10.2015–8.11.2015 internetipõhiselt. Mesinikke kutsusid veebiankeedile vastama erinevad mesindusorganisatsioonid (Eesti Mesinike Liit, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts, Eesti Meetootjate Ühendus). Organisatsioonide üleskutsetele lisaks saatis EKI kõikidele 2013. aasta küsitlusele vastanutele ettepaneku osaleda ka seekordses uuringus. Küsitlusankeet sisaldas kokku 26 küsimust, nendest enamus oli käesoleva uuringu tarbeks ning kaheksa küsimust mee müügi võimaluste suurendamise uuringu jaoks. Vastamiseks antud perioodi jooksul laekus 136 ankeeti.

Vastanute seas oli kõige rohkem (38%) 10..24 mesilasperega väiketootjaid, neljandikul (26%) oli 25..99 peret, alla 10 perega hobimesinikke oli neljandik (24%). Enam kui 150 mesilasperega kutselisi mesinikke oli vastanutest kümnendik (8%) ja 5% oli 100..149 mesilasperet (tabel 1.1).

Eestis mesilasi pidavatest enam kui viiest tuhandest inimesest kattis vastanute osa 2,5%, ehk uuring hõlmas iga 40. mesilastega majapidamise (tabel 1.2). Kaetus oli suurim kutseliste mesinike (vastas kaks kolmandikku) ja suurtootjate (vastas veidi üle poolte) gruppides. Keskmise suurusega tootjatest vastas neljandik (23%). Väiketootjatest (10..24 perega) vastas kümnendik (13%). Alla kümne perega hobimesinikest vastas küsitlusele 0,7%, ehk iga 152.

Tabel 1.1. Uuringule vastanute jaotus mesilaspere arvu järgi

Mesilaspere arvu arv	Uuringus osales	Osakaal, (%)
Kutselised mesinikud ≥ 150	11	8
Suurtootjad 100..149	7	5
Keskmised tootjad 25..99	35	26
Väiketootjad 10..24	51	38
Hobimesinikud < 10	32	24
Kokku	136	100

Tabel 1.2. Uuringule vastanute osakaal üldkogumist

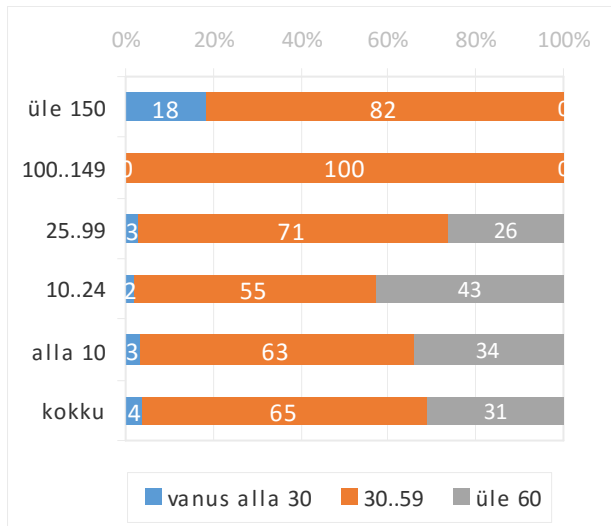
Mesilaspere arvu arv	Mesilaspere arvu arv		Vastanute osakaal üldkogumist, (%)
	arv	%	
Kutselised mesinikud ≥ 150	17	0,3	65
Suurtootjad 100..149	13	0,2	54
Keskmised tootjad 25..99	152	3	23
Väiketootjad 10..24	395	7	13
Hobimesinikud < 10	4892	89	0,7
Kokku	5469	100	2,5

* Statistikaameti andmetel 2013. aastal

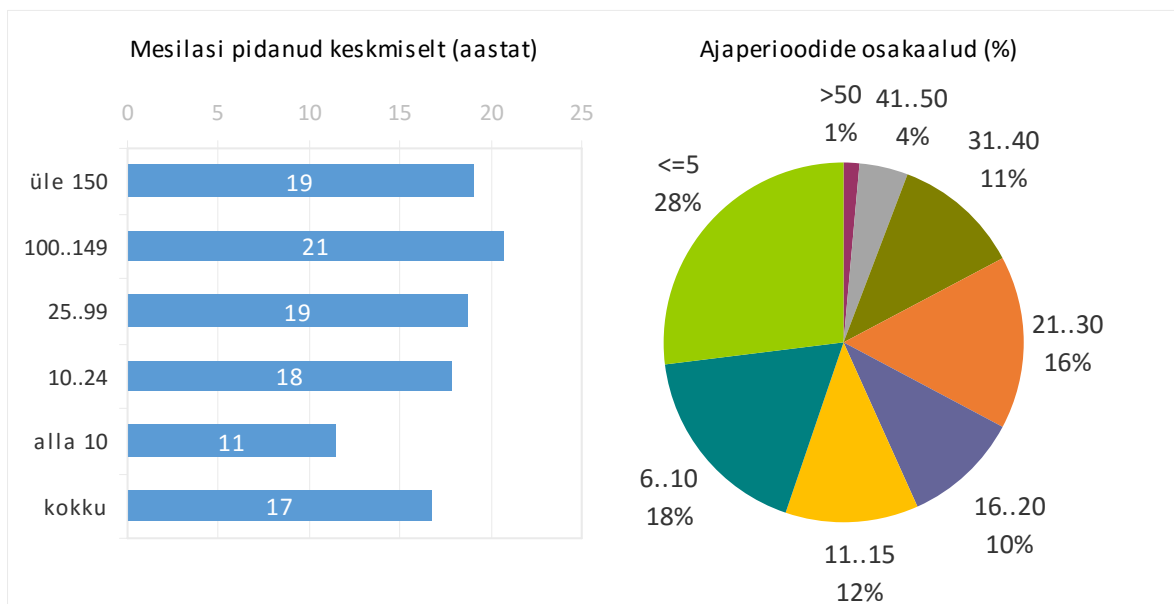
Vanuse järgi kuulus enamus, ehk kaks kolmandikku vastajatest keskealiste (30..59 eluaastat) ja kolmandik vanemaealiste gruppi. Alla 30 aastaseid vastajaid oli 4%. Vanemaealiste osakaal oli suurim väiketootjate ja hobimesinike hulgas (joonis 1.1).

Küsitlusele vastanud mesinikud olid mesilasi pidanud keskmiselt 17 aastat (joonis 1.2). Erineva suurusega meetootjad olid mesilasi pidanud keskmiselt vahemikus 18–21 aastat ja hobimesinikud 11 aastat. Väga pikaajalise staažiga mesinikke (pidanud mesilasi üle 30 aasta) oli vastanutest 16% ning kuni viie aastast mesilaste pidamise kogemust omas 28%. Vastanutest 18% oli mesilasi pidanud 6..10 aastat, 16% 21..30 aastat, 12% 11..15 aastat ja kümnendik 16..20 aastat.

Joonis 1.1. Küsitlusele vastanute jaotus vanuse järgi (%)

Joonis 1.2. Mesilaste pidamise staaž (aastates) ja ajaperioodide osakaalud (%)

2. Mesindusorganisatsioonide liikmelisus

Mesindusorganisatsioonid on Eestis mitmesuguseid, mesinikud on koondunud nii professionaalsetesse ühendustesse kui ka pikaaegsete traditsioonidega piirkondlikesse aianduse ja mesinduse seltsidesse. Mesindusorganisatsioonid levitavad mesindusalast infot, korraldavad koolitusi, annavad välja infolehti ning esindavad mesinikke riiklike institutsioonidega suheldes. Suuremad üleriigilised organisatsioonid on Eesti Mesinike Liit, kes esindab mesindust ja mesinikke üldiselt ja Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, kes edendab mesindust eelkõige kui elukutset.

Üle-Eestilised organisatsioonid:

	Liikmeid	
Eesti Mesinike Liit	587	www.mesinikeliit.ee
Eesti Kutseliste Mesinike Ühing	50	www.mesinikud.ee
Eesti Meetootjate Ühendus	23	www.eestimesi.ee
Eesti Mee Ühistu	17	
Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts	8	www.estbee.eu
Eesti Aianduse ja Mesinduse Keskseks		web.zone.ee/eamks
Eesti Mesinduse Koostöökogu		www.mesinduskogu.ee

Piirkondlikud organisatsioonid:

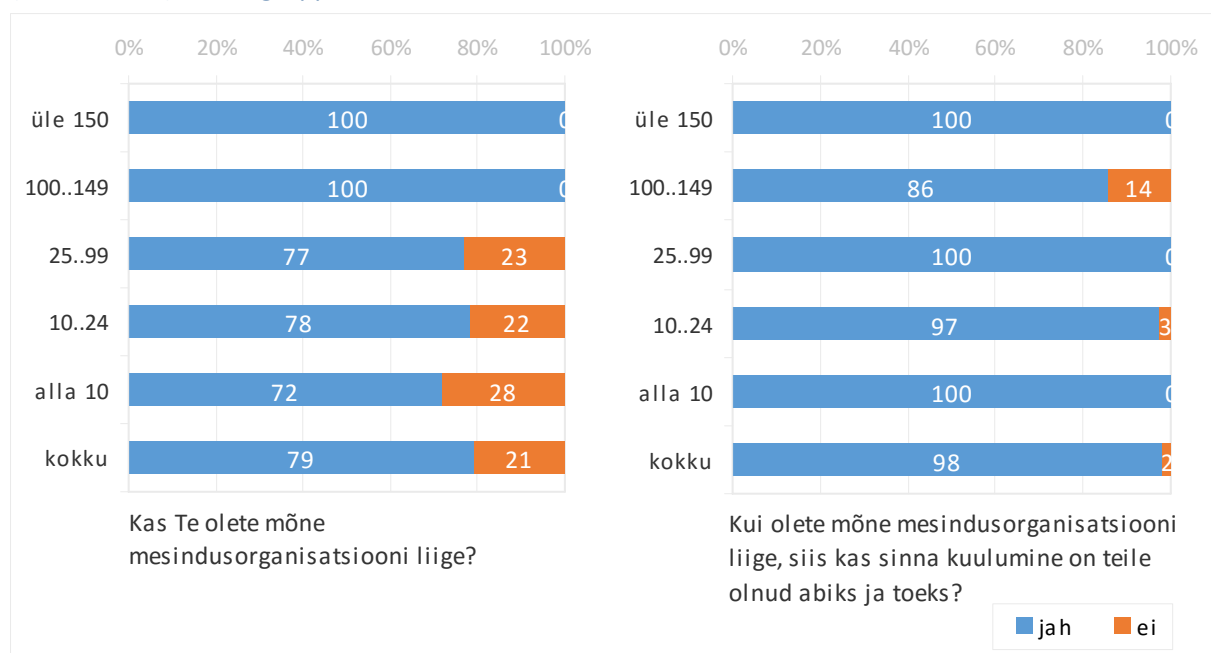
Aegviidu Aianduse ja Mesinduse Selts	
Elva Aianduse ja Mesinduse Selts	
Elva Mesinike Selts	
Harju Mesinike Selts	
Hiiumaa Mesinike Selts	
Ida-Viru Mummu Selts	
Ida-Viru Vene Mesinike Seltsing	
Jõgeva Aianduse ja Mesinduse Selts	
Järvamaa Mesinike Seltsing	
Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Selts	http://aiandusmesinduselts.onepagefree.com
Keila Aianduse ja Mesinduse Selts	www.keilaams.eu
Kunda Aianduse ja Mesinduse Selts	
Läänemaa Aianduse ja Mesinduse Selts	
Läänemaa Mesinike Seltsing	
Lääne-Viru Mesinduselts	www.virumesi.ee
Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	
Puka Aianduse ja Mesinduse Selts	
Põltsamaa Mesinike Selts	www.poltsamaamesi.eu
Pärnu Aianduse ja Mesinduse Selts	http://aiandusmesindus.eu
Rakvere Aianduse ja Mesinduse Selts	
Raplamaa Mesinike Selts	

Saarde Aianduse ja Mesinduse Selts	
Saaremaa Meetootjate Ühing	www.mesindus.eu
Saare Mesinike Ühing	
Tallinna Mesinike Ühistu	
Tallinna Aianduse ja Mesinduse Selts	
Tapa Aianduse ja Mesinduse Selts	
Tartu Aianduse ja Mesinduse Selts	www.tams.ee
Turba Aianduse ja Mesinduse Selts	
Tõrva Aianduse ja Mesinduse Selts	
Türi Aianduse ja Mesinduse Selts	www.tyriillelaat.ee
Viljandi Aianduse ja Mesinduse Selts	
Võhma Aianduse ja Mesinduse Selts	
Võrumaa Mesinike Seltsing	

Eeltoodud nimekiri ei pruugi olla täielik, kuid enamik 2015. aasta seisuga tegutsevatest mesindusorganisatsioonidest on seal ära toodud. Olulist mesindusalast infot saab ka “Mee tootmise ja turustamise Eesti riiklik arenguprogramm 2013–2016” kodulehelt <http://2013-2016.mesindusprogramm.eu>.

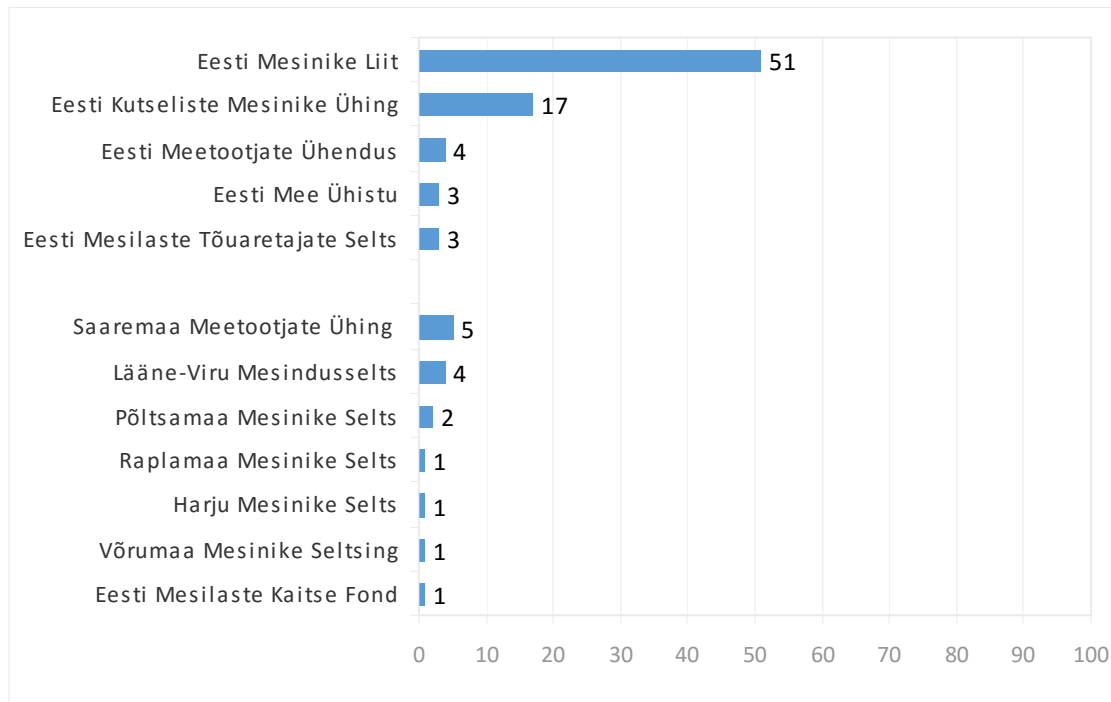
Küsitlusele vastanutest kuulus mõne mesindusorganisatsiooni liikmeskonda ülekaalukas enamus, ehk 79% (joonis 2.1). Kõik üle 100 mesilasperega vastanud kuulusid mõne mesindusorganisatsiooni liikmeskonda. Keskmistest- ja väiketootjatest oli mõne organisatsiooniga liitunud kolmveerand vastanutest (vastavalt 77% ja 78%). Hobimesinike seas oli mitteliitunute osakaal suurim (28%), kuid ka neist valdav enamus (72%) kuulus mõnda organisatsiooni. Peaaegu kõikidele (98%) mesindusorganisatsioonidega liitunud vastanutele on sinna kuulumine olnud abiks ja toeks.

Joonis 2.1. Mesindusorganisatsioonide liikmete osakaal (% vastanutest) ja liikmeks oleku kasulikkus (% liikmetest) suurusgruppide lõikes

Vastanutel oli võimalus vabavastuses kirjutada, millistesse mesindusorganisatsioonidesse ta kuulub. Kõige suurem hulk vastanuid, ehk pooled (51%) olid Eesti Mesinike Liidu liikmed (joonis 2.2). Kutseliste Mesinike Ühingusse kuulus viiendik (17%). Üleriigilistest organisatsioonidest kuulus Eesti Meetootjate Ühendusse 4%, Eesti Mee Ühistusse 3% ja Eesti Mesilaste Tõuaretajate Seltsi 3% vastanutest. Piirkondlikest ühendusest kuulus Saaremaa Meetootjate Ühingusse 5%, Lääne-Viru Mesindusseltsi 4% ja Põltsamaa Mesinike seltsi 2% vastanutest.

Joonis 2.2. Mesindusorganisatsioonide liikmete osakaal (% vastanutest)

3. Mesinike arv

Statistikaamet kogub mesinike ja mesilasperede kohta andmeid nii põllumajanduslikelt majapidamistelt kui ka kodumajapidamistelt. Põllumajanduslikelt majapidamistelt kogutakse andmeid regulaarselt ja kodumajapidamistelt ebaregulaarselt, üldjuhul kord kümnendi jooksul (2001, 2012). 2004. aastal koguti mesinike ja mesilasperede arvu kohta andmeid kodumajapidamistes ka ühe EL-i pilootprojekti raames. Vahepealsetel aastatel kasutatakse kodumajapidamiste puhul eelmiseid olemasolevaid andmeid. Seetõttu tuleb statistikaandmeid kasutades hoolega jälgida milliseid andmeid täpsemalt analüüsitakse.

Tabel 3.1. Mesilasperedega majapidamised Eestis

	2001	2003	2005	2007	2010	2013
Põllumajanduslikke majapidamisi	4787	2494	2730	2416	2115	1650
Kodumajapidamisi*	2774	2774	2774	2774	2774	3819
Mesilasperedega majapidamisi kokku	7561	5268	5504	5190	4889	5469

* andmed kogutud 2001 ja 2012

Allikas: Statistikaamet

Tabel 3.2. Mesilasperedega põllumajanduslikud majapidamised Eestis

	2001	2003	2005	2007	2010	2013
Füüsiline isik	4772	2477	2716	2383	2067	1534
Juriidiline isik	15	17	14	33	48	115
Harju maakond	301	176	154	135	123	
Hiiu maakond	80	..	37	45	35	
Ida-Viru maakond	170	87	78	99	68	
Jõgeva maakond	430	235	249	225	179	
Järva maakond	193	..	102	65	97	
Lääne maakond	232	83	107	103	114	
Lääne-Viru maakond	317	181	193	158	127	
Põlva maakond	352	205	214	246	159	
Pärnu maakond	454	113	256	185	187	
Rapla maakond	277	140	106	136	119	
Saare maakond	320	137	215	186	142	
Tartu maakond	492	190	201	243	200	
Valga maakond	299	174	170	151	124	
Viljandi maakond	392	..	240	216	186	
Võru maakond	478	310	408	224	255	
Mesilasperedega põllumajanduslikke majapidamisi kokku	4787	2494	2730	2416	2115	1650

Allikas: Statistikaamet

2013. aastal oli Eestis 5469 mesilastega majapidamist, seda oli 4% rohkem kui 2003. aastal ja 12% rohkem kui 2010. aastal (tabel 3.1). Suurem osa ehk 70% neist olid kodumajapidamised, kes toodavad oma tarbeks ning 30% olid põllumajanduslikud majapidamised, kus toodetakse mett müügiks. 2001. aastal olid need osakaalud vastavalt 37% ja 63%. Mesilasperedega põllumajanduslike majapi-

damiste arv on jätkuvalt langustrendis, mesilasi pidavate kodumajapidamiste arv on aga viimastel aastatel suurenenud. Sellele on kaasa aidanud paljude varem põllumajanduslike ettevõtete muutumine kodumajapidamisteks, kuna müügiks tootmine on lõpetatud või põllumajandusmaad on jäänud kasutusse alla ühe hektari – 2013. aastal oli põllumajanduslikke majapidamisi, olenemata tegevusalast, Eestis ligi kaks korda vähem kui 2003. aastal, põllumajanduslikke kodumajapidamisi aga 3% rohkem kui 2003. aastal. Enam kui 150 mesilasperet pidavaid, ehk kutselisi mesinikke on Eestis paar-kümmend (2013. aastal 17). Mesilasperedega majapidamistest kümnendikul oli 2013. aastal kümme või enam mesilasperet (tabel 1.2).

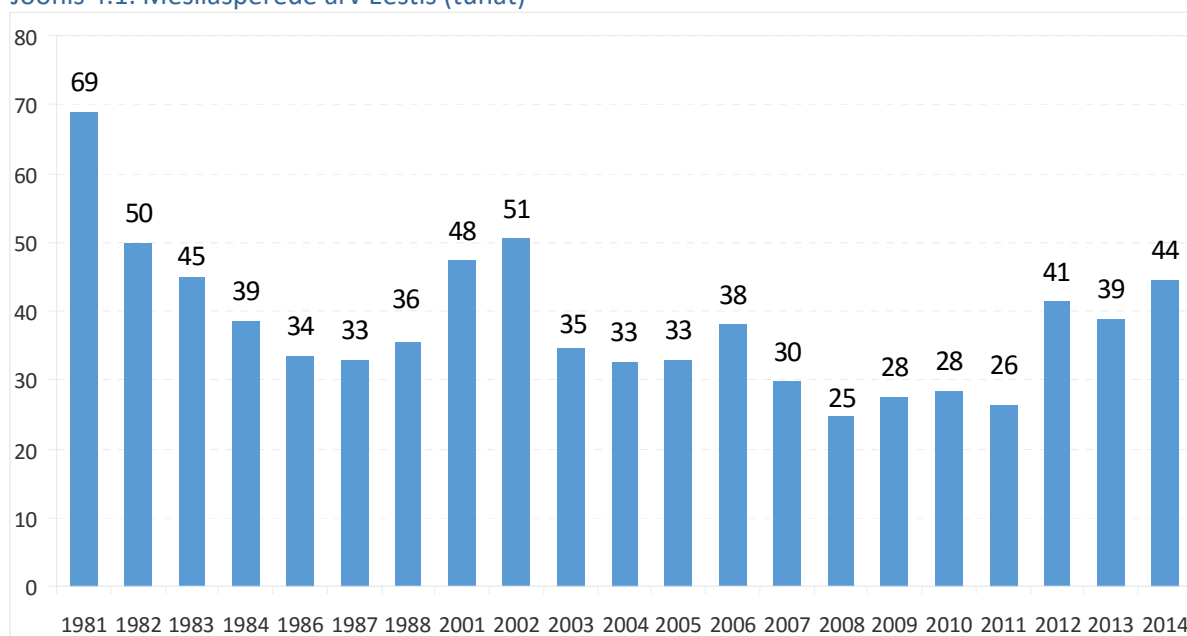
Mett müügiks tootvaid mesinikke oli Eestis 2013. aastal 1650, mis on 34% vähem kui 2003. aastal ja 22% vähem kui 2010. aastal (tabel 3.2). Suurem osa (86%) neist olid füüsilised isikud, 14% juriidilised isikud. Kui üldiselt müügiks tootvate mesinike arv pidevalt väheneb, siis juriidiliste isikutena tegutsevate mesinike osakaal on kasvutrendil. Regionaalselt oli mesilasperedega põllumajanduslikke majapidamisi 2010. aastal enam Võru-, Tartu-, Pärnu-, Viljandi- ja Jõgevamaal. 2015. aasta 12. mai seisuga oli Eesti Mahepõllumajanduse registris 29 mesinikku, kes pidasid mahemesilasi.

4. Mesilasperede arv

Mesilasperede arv on Eestis peale 2000. aastat kõikunud vahemikus 25..50 tuhandeni. 2002/2003. aasta karmi talve tõttu hukkus palju mesilasperesid ning nende arv vähenes Eestis järsult (-32%). Statistikaameti avalikus andmebaasis ei ole hetkel avaldatud mesilasperede arvu aastatel 1993–2000, kui see jäi vahemikku 19,9–23,7 tuhat¹. 2014. aastal oli mesilasperede arv Statistikaameti andmetel 44 tuhat ja 2015. aastal EKI küsitlusandmete kohaselt arvatuna 48 tuhat (joonis 4.1, tabel 4.1).

Mesilasperedest umbes pooled kuuluvad erineva suurusega meetootjatele ja pooled alla kümnet peret pidavatele hobimesinikele. Küsitlustulemuste põhjal arvatuna kuulus üle 150 perega kutselistele mesinikele viimasel paaril aastal 5,4..6,7 tuhat mesilasperet. Maakonniti oli mesilasperesid 2014. aastal kõige rohkem Saare-, Pärnu-, Lääne-Viru- ja Valgemaal (tabel 4.2). Lisaks tavamesilastele peetakse Eestis ka mahemesilasi, keda oli 2014. aastal 1737 peret ning need on arvestatud mesilaste üldarvu sisse.

Joonis 4.1. Mesilasperede arv Eestis (tuhat)

Allikas: Statistikaamet

Tabel 4.1. Mesilasperede arv mesinike suurusgruppide lõikes

Mesilasperede arv		Keskmiselt (tk)		Arvestuslikke mesilasperesid (tuhat)			
		2014	2015	2014	%	2015	%
Kutselised mesinikud	≥ 150	319	394	5,4	12	6,7	14
Suurtootjad	100..149	119	126	1,5	4	1,6	3
Keskmiselised tootjad	25..99	46	49	6,9	16	7,4	15
Väiketootjad	10..24	15	14	5,8	13	5,7	12
Hobimesinikud	< 10	5	5,4	24	55	26	55
Kokku				44	100	48	100
sh tootjad kokku				20	45	21	45

Allikas: EKI arvutused, * Statistikaameti andmed

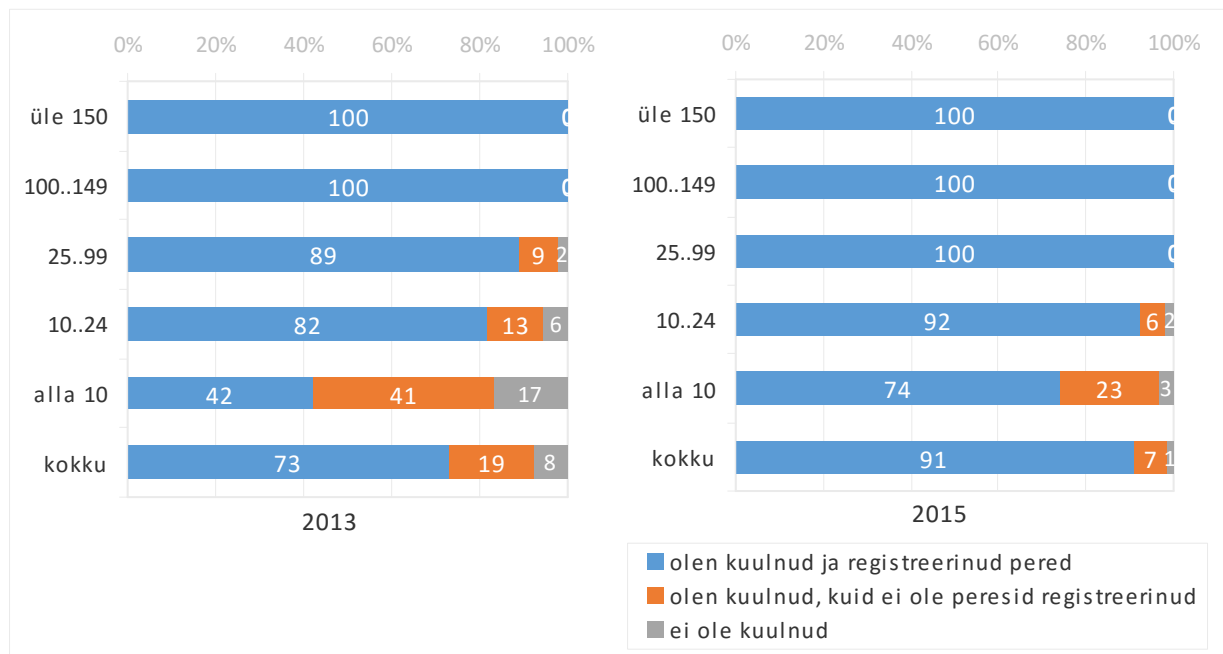
¹ [www] <http://mesinikeliit.ee/failid/mesinik/2006-2-lyhi.pdf> (12.11.2015)

Tabel 4.2. Mesilasperede arv Eesti majapidamistes (tuhat, aasta lõpu seisuga)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Põllumajanduslikud kodumajapidamised	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	16,2	16,2	16,2
Põllumajanduslikud majapidamised	25,8	25,7	31,1	22,8	17,9	20,6	21,4	19,5	25,2	22,8	28,2
sh Harju maakond	1,7	2,2	2,9	1,9	1,5	1,6	1,8	1,4	1,9	1,8	1,7
Hiiu maakond	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Ida-Viru maakond	0,9	1,1	1,5	1,0	0,5	0,7	0,9	0,8	0,9	0,6	,
Jõgeva maakond	1,4	1,6	3,1	1,2	0,9	1,0	1,2	1,0	1,5	1,2	1,4
Järva maakond	1,0	1,1	1,5	0,9	0,7	1,2	1,0	1,1	1,5	1,9	2,1
Lääne maakond	1,8	1,6	1,8	1,7	1,2	1,1	1,1	0,9	1,5	1,0	1,2
Lääne-Viru maakond	1,8	2,2	2,2	1,8	1,4	1,8	1,6	1,8	2,3	2,5	2,6
Põlva maakond	1,7	1,9	1,5	1,3	1,0	1,5	1,2	1,1	1,3	1,1	1,5
Pärnu maakond	3,4	2,9	3,3	3,0	2,2	2,8	2,6	2,1	2,9	2,4	3
Rapla maakond	1,3	2,5	1,4	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8	1,0	0,8	1,7
Saare maakond	2,9	0,7	2,7	2,3	2,0	2,0	2,2	2,3	2,6	2,8	3,1
Tartu maakond	2,1	2,2	2,8	1,7	1,6	1,5	1,7	1,5	1,8	1,4	2,1
Valga maakond	1,4	1,3	1,3	0,9	0,8	0,8	1,1	1,4	1,6	1,6	2,6
Viljandi maakond	2,2	2,2	2,3	1,7	1,5	1,8	2,1	1,5	2,0	1,4	1,5
Võru maakond	1,4	1,9	2,1	1,6	0,9	1,3	1,6	1,3	1,9	1,8	2,4
Kogu Eesti	32,7	32,6	38,0	29,7	24,8	27,5	28,3	26,4	41,4	39,0	44,4

Allikas: Statistikaamet

Joonis 4.2. Teadlikkus mesilasperede registreerimise nõudest mesinike suurusgruppide lõikes (% vastanutest)

Eestis on alates 2010. aastast kohustus registreerida kõik mesilaspered PRIA põllumajandusloomade registris. 2015. aasta 1. mai seisuga oli registris 1896 mesilat 20 263 mesilasperega (tabel 4.3). Suuremad ja keskmise suurusega mesinikud on oma andmed registrisse edastanud, kuid kõik väiketootjad ja hobimesinikud pole sellest kohustusest veel teadlikud või ei ole oma mesilasperesid registreerinud Maksu- ja Tolliameti, Statistikaameti või Veterinaar- ja toiduameti vaatevälja sattumise hirmust tingitult (joonis 4.2).

Võrreldes 2013. aasta vaatlusega on teadlikkus PRIAs registreerimise nõudest suurenenud. 2015. aastal ei olnud ainult 1% vastanutest sellisest nõudest kuulnud (2013. aastal 8%). Vähenenud on nende mesinike arv, kes on kohustusest teadlikud, kuid vaatamata sellele pole mesilasperesid registreerinud (2015. aastal 7%, 2013. aastal 19%). Hobimesinike seas on registreeritute arv kasvanud kolmveerandini (74%), 2013. aastal polnud enamusest neist antud kohustust täitnud või sellest teadlikud.

Mee käitlemise ettevõtteid oli Veterinaar- ja Toiduametis (VTA) 2015. aasta 20. mai seisuga registreeritud 169, sealhulgas 22 tegevusloaga ettevõtjat ja 147 esmatootjat². VTA-s registreeritud meekäitlejatest suurem osa tegeleb ainult pakendamisega, 14 ettevõtjat ka mee töötlemisega.

Tabel 4.3. Mesilasperede ja mesilate arv PRIA põllumajandusloomade registris seisuga 01.05.2015

	Mesilasperede arv	Mesilate arv
Tartumaa	2508	167
Pärnumaa	2491	163
Lääne-Virumaa	2490	250
Saaremaa	2276	238
Harjumaa	1328	128
Raplamaa	1294	137
Võrumaa	1119	114
Järvamaa	1052	86
Viljandimaa	1034	122
Valgamaa	1029	121
Jõgevamaa	967	112
Läänemaa	777	67
Ida-Virumaa	750	64
Põlvamaa	666	69
Hiiumaa	482	58
Kokku	20 263	1896

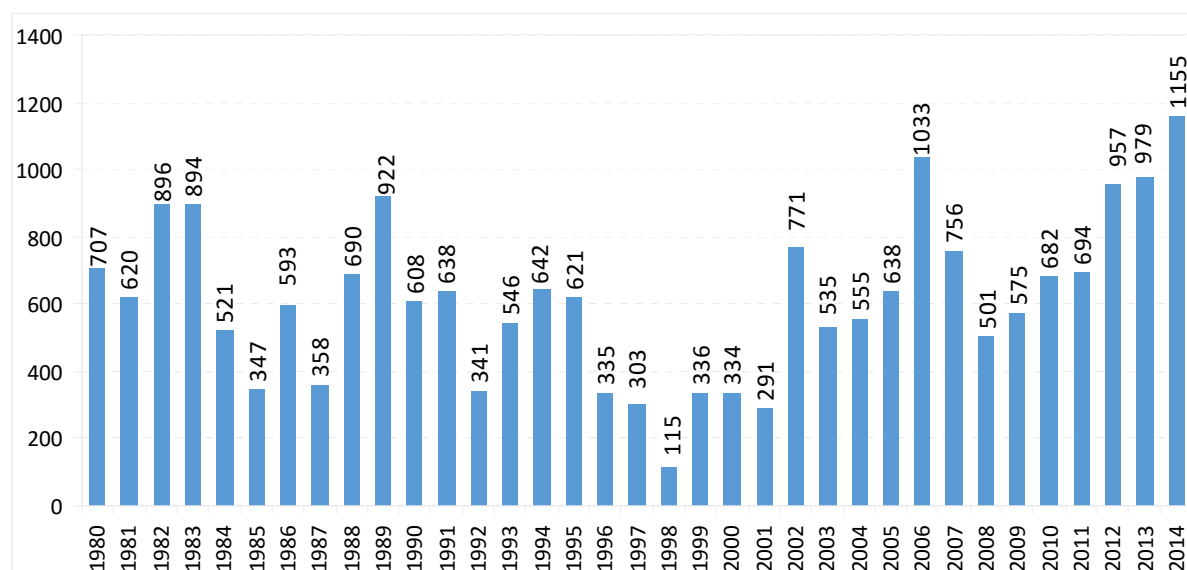
Allikas: PRIA

² Väikeses koguses mee esmatootja – kuni 15 taru või mesilasperega majapidamine või ettevõtte, kus tegeletakse mesilaste pidamisega, mee võtmisega tarudest, vurritamisega ja pakendamisega mesiniku valduses. Tegevusluba on vaja tegevusteks (nt mee vurritamine, pakendamine) väljaspool mesiniku valdusi või teise mesiniku mee pakendamisel või mee hulka lisandite (nt õietolm, pähkliid jms) lisamisel.

5. Mee toodang

Viimase kümne aasta jooksul (2005–2014) on meetoodang Eestis olnud keskmiselt 797 tonni aastas, kuid aastati on see olnud väga kõikum – 501 tonnist 2008. aastal 1155 tonnini 2014. aastal. Statistikaameti andmetel toodeti Eestis 2014. aastal mett 18% rohkem kui aasta varem, 81% rohkem kui kümme aastat tagasi ning see on ühtlasi ajalooliselt parim tulemus (joonis 5.1). 2015. aastal oli mee toodang vähem soodsast ilmast tulenevalt madalam, EKI küsitlustulemuste põhjal arvatuna 971 tonni (tabel 5.1).

Joonis 5.1. Mee toodang Eestis (tonni)

Allikas: Statistikaamet

Tabel 5.1. Mee toodang ja saagikus suurgruppide lõikes

Mesilasperede arv	Saagikus mesilasperere kohta (kg)	Mee toodang (tonni)					
		2014	2015	2014	%	2015	%
Kutselised mesinikud	≥ 150	38	32	199	17	213	22
Suurtootjad	100..149	34	29	52	5	48	5
Keskmiised tootjad	25..99	37	26	260	22	193	20
Väiketootjad	10..24	30	27	174	15	157	16
Hobimesinikud	< 10	19	14	472	41	360	37
Kokku		26*	20*	1157	100	971	100
sh tootjad kokku		35*	28*	685	59	611	63

Allikas: EKI arvutused * kaalutud keskmine (mesilasperede arvu järgi)

Tabel 5.2. Mee toodang Eestis ühe mesilasperere kohta (kg)

	2005	2006	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Eesti	17	19	27	25	20	21	24	27	23	25

*Perioodi pikkus 15 kuud

Allikas: Statistikaamet

Alates 2007. aastast on keskmine meetoodang ühe mesilaspere kohta olnud üle 20 kg aastas, varem jäi see alla 20 kg (tabel 5.2). Mee saagikust mõjutab suurel määral konkreetsel aastal valitsenud ilm. EKI küsitlusandmete põhjal arvatuna oli keskmine mee saagikus 2015. aastal 20 kg mesilaspere kohta. Kõige kõrgem on saagikus kutsemesinikel, 2015. aastal 32 kg pere kohta. Kutsemesinikud toodavad viiendiku (2015. aastal 22%) Eestis toodetud meest.

Maakondade lõikes toodeti 2014. aastal mett kõige rohkem Pärnu-, Lääne-Viru-, Võru- ja Järvamaal. Põllumajanduslikes majapidamistes toodeti 2014. aastal 753 tonni, ehk kaks kolmandikku (65%) ja põllumajanduslikes kodumajapidamistes 401 tonni, ehk kolmandik (35%) kogutoodangust (tabel 5.3).

Tabel 5.3. Mee toodang Eestis majapidamiste ja maakondade lõikes (tonni)

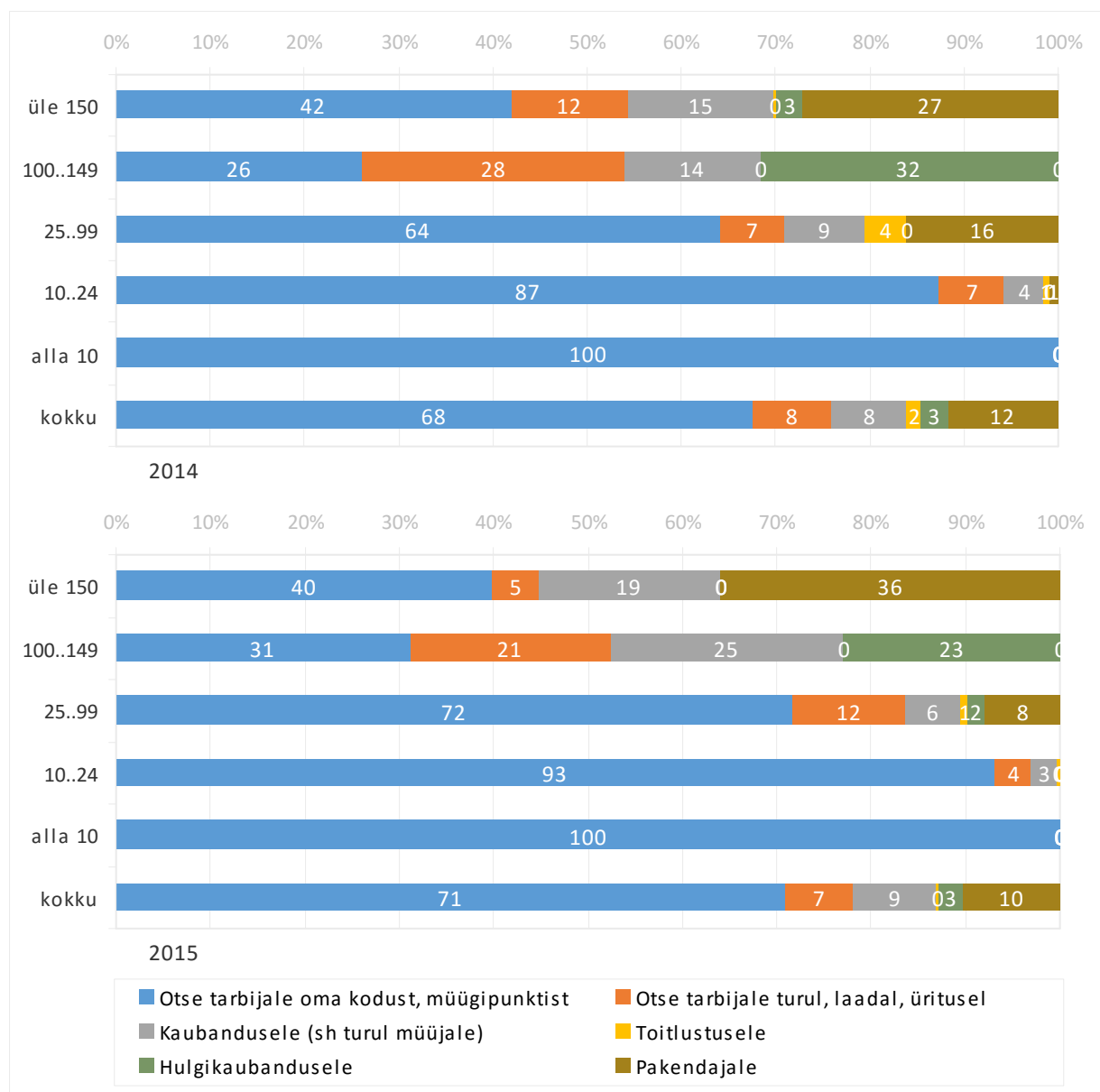
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Põllumajanduslikud kodumajapidamised	116	130	183	170	132	139	160	175	365	386	401
Põllumajanduslikud majapidamised	439	508	850	586	369	436	521	519	592	593	753
sh Harju maakond	28	39	87	50	26	32	40	35	37	34	51
Hiiu maakond	8	9	15	11	8	8	7	7	7	6	5
Ida-Viru mk	18	23	32	17	8	16	23	20	21	20	33
Jõgeva mk	34	40	89	33	18	19	29	22	33	35	34
Järva maakond	23	29	54	38	20	28	26	37	41	49	69
Lääne maakond	29	29	44	37	20	20	22	18	26	18	24
Lääne-Viru mk	39	55	75	67	39	52	64	71	70	84	86
Põlva maakond	38	40	39	29	19	27	28	28	41	32	32
Pärnu maakond	48	55	104	66	45	52	61	49	60	57	100
Rapla maakond	22	41	37	31	19	18	18	20	18	20	32
Saare maakond	40	10	57	47	38	39	53	62	52	41	58
Tartu maakond	28	34	73	50	38	44	42	34	39	40	48
Valga maakond	27	29	39	29	16	16	20	43	45	49	67
Viljandi mk	39	47	61	51	40	44	58	42	56	51	45
Võru maakond	20	31	45	32	14	23	32	32	48	57	70
Kogu Eesti	555	638	1033	756	501	575	681	694	957	979	1155
Mahemesi	6	8	6	6	12	13	22	20	45

Allikas: Statistikaamet, Põllumajandusamet

6. Mesinike meemüük

Küsitlusega uuriti mesinike meemüügi jagunemist erinevate turustuskanalite vahel. Tulemustest selgus, et otse tarbijale (oma kodust või müügipunktist, turul, laadal ja üritusel) müüsid mesinikud 2015. aastal kolmveerandi (78%) meest, kümnendik müüdi pakendajatele (10%) ja kaubandusele (9%). Otse tarbijale müük on kõikides suurusgruppides kõige olulisem turustuskanal, eriti kõrge on selle osakaal hobimesinikel (100%) ja väiketootjatel (97%). Pakendajatele ja kaubandusele hobimesinikud oma toodangut ei müünud ja väiketootjad müüsid vähesel määral. Kutselised mesinikud müüsid ligikaudu poole (45%) oma meest otse tarbijale, kolmandiku (36%) pakendajatele ja viiendiku (19%) kaubandusele (joonis 6.1). Vastanutest 38% annetas 2015. aastal mett heategevuseks. Annetati vahemikus 1–200 kilo, keskmiselt 31 kg annetaja kohta.

Joonis 6.1. Mesinike meemüügi jagunemine suurusgruppide lõikes (%)

Kolmes suurimas grupis müüsid kõik vastanud mesinikud 2014. ja 2015. aastal mett (tabel 6.1). Väiketootjate hulgas oli 4% ja vastanud hobimesinikest kolmandik (34%) selliseid mesinikke, kes 2015. aastal mett ei müünud. Keskmine müüdü kogus mesilaspere kohta oli 2015. aastal suurim (30 kg) suurtootjatel. Kaalutud keskmine müüdü kogus pere kohta oli hobimesinikke arvestamata 2014. aastal 32 kg ja 2015. aastal 21 kg. Kokku müüsid mesinikud 2014. aastal arvestuslikult 766 tonni mett, millest tootjate müük oli 621 tonni. 2015. aastal müüsid mesinikud arvestuslikult 565 tonni, sellest tootjad 453 tonni. Arvestuslik müüdü kogus on leitud perede arvule ja pere kohta keskmiselt müüdü kogusele ning müüjate osakaalule tuginedes.

Tabel 6.1. Mett müünud mesinike osakaal ja müüdü mee arvestuslik kogus suurusgruppide lõikes

Mesilasperede arv		Mett müünute osakaal (%)		Müük mesilaspere kohta (kg)		Arvestuslik müüdü mee kogus (tonni)			
		2014	2015	2014	2015	2014	%	2015	%
Kutselised mesinikud	≥ 150	100	100	33	19	176	23	128	23
Suurtootjad	100..149	100	100	34	30	53	7	49	9
Keskised tootjad	25..99	100	100	36	21	249	33	156	28
Väiketootjad	10..24	98	96	26	22	143	19	120	21
Hobimesinikud	< 10	69	66	9	6	146	19	111	20
Kokku*				19	13	766	100	565	100
sh tootjad kokku*				32	21	621	81	453	80

Allikas: EKI arvutused * kaalutud keskmine (mesilasperede arvu järgi)

7. Mesinike kulud

Küsitlusega uuriti mesinike hinnangulisi tootmiskulusid toodetud meekilogrammi kohta. Mesindusorganisatsioonide hinnangul on kulude arvestus võrreldes muude majandusnäitajatega mesinikel sageli raskesti määratletav ja vähemtäpsem ning seda tuleks järgneva tabeli puhul arvestada.

Hinnangulised keskmised tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta olid 2014. aastal 5,2 eurot ja 2015. aastal 4 eurot, sellest püsikulud 1,5 ja 1,6 eurot ning muutuvkulud vastavalt 1,7 ja 2,6 eurot. Erineva suurusega meetootjatel olid keskmised tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta madalamad kui hobimesinikel, vastavalt 3,1 eurot 2014. aastal ja 3,7 eurot 2015. aastal (tabel 7.1). Kutse- ja hobimesinikel on tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta teistest madalamad, vastavalt 2,1 ja 2,2 eurot.

Tabel 7.1. Hinnangulised keskmised tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta suurusgruppide lõikes (€)

Mesilasperede arv		Kulud kokku		Püsikulud		Muutuvkulud	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015
Kutselised mesinikud	≥ 150	2,1	2,2	0,7	0,7	1,3	1,5
Suurtootjad	100..149	3,1	2,6	2,2	1,3	1,7	1,8
Keskmised tootjad	25..99	4,0	5,5	2,4	2,8	2,0	3,0
Väiketootjad	10..24	2,9	4,0	1,3	1,8	1,7	2,2
Hobimesinikud	< 10	8,2	4,5	1,4	1,4	1,7	3,3
Kokku*		5,2	4,0	1,5	1,6	1,7	2,6
sh tootjad kokku*		3,1	3,7	1,6	1,7	1,7	2,2

Allikas: EKI arvutused * kaalutud keskmine (mee toodangu järgi)

8. Mee väliskaubandus

Mee väliskaubandusbilanss on läbi aastate Eestis olnud negatiivne – mett on imporditud oluliselt rohkem kui eksporditud (tabel 8.1). Viimase viie aasta jooksul on mee väliskaubandussaldo olnud -620...-826 tuhat eurot, varem oli see vahemikus -258...-577 tuhat eurot. Viimastel aastatel on Eestisse mett imporditud ligikaudu 200 tonni, ehk 700–800 tuhande euro eest aastas. Eelkõige on imporditud EL-i riikidest, peamiselt Ungarist, Leedust, Lätist ja Hispaaniast (tabel 8.2). Viimase kümne aasta jooksul on importmesi moodustanud olenevalt aastast 12–31% mee bilansi järgi arvatatud tarbimiskogusest Eestis.

Mee impordihinnad tõusid järsult (24%) 2008. aastal, peale seda on hinnad aastati kõikunud üles-alla, kuid üldine hinnatõus on aeglasemas tempos jätkunud. 2014. aastal oli mee impordihind 3.44 eurot/kg, mis on 8% kõrgem kui 2008. aastal ning 56% kõrgem kui 2004. aastal.

Mett on Eestist eksporditud aga suhteliselt juhuslikult üksikutesse riikidesse (peamiselt Soome ja Hiinasse) ning väikestes kogustes (tabel 8.3). Viimastel aastatel on mee ekspordikogus olnud Statistikaameti andmetel vahemikus 3–6 tonni aastas, erandiks oli vaid 2013. aasta, kui mett eksporditi Eestist 13,3 tonni, millest 12,6 tonni viidi Hiinasse.

Tabel 8.1. Mee* ekspordi- ja impordikäive Eestis (tuhat eurot)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Import	441	336	287	264	394	614	851	715	804	701	710
sh EL-ist	209	239	183	218	344	539	720	590	626	654	655
EL osakaal	47	71	64	83	87	88	85	83	78	93	92
Ekspord	7	1	1	6	19	37	26	19	36	82	27
sh EL-i	4	1	1	1	1	1	1	13	2	3	9
EL osakaal	54	100	100	14	4	3	6	69	5	3	35
Bilanss**	-434	-336	-287	-258	-375	-577	-826	-696	-767	-620	-683

* CN0409 Naturaalne mesi, ** Väliskaubandus bilanss on ekspordi ja impordi vahe
Allikas: Statistikaamet

Tabel 8.2. Mee* ekspord Eestist (tonni)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hiina	0	0	0	0	0	0	0	0	6	13	2
Aserbaidž.	0	0	0	0	3	4	1	1	0	0	0
Kasahstan	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0
Soome	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Läti	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Teised	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
EL kokku	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	2
Kokku	2	0	0	1	3	6	3	2	6	13	3

* CN0409 Naturaalne mesi
Allikas: Statistikaamet

Tabel 8.3. Mee* import Eestisse (tonni, päritoluriigi järgi)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ungari	43	63	56	48	50	60	39	23	15	9	13
Leedu	1	0	0	1	18	31	35	32	82	79	84
Läti	2	0	0	1	0	15	103	66	46	53	54
Hispaania	19	21	17	19	22	21	19	25	22	34	31
Ukraina	113	29	38	15	9	6	6	0	0	0	0
Hiina	0	0	20	0	0	19	39	41	20	0	0
Määramata	13	3	3	0	6	2	1	2	42	5	14
Taani	0	0	0	4	15	17	0	0	0	0	0
Prantsusmaa	0	0	0	0	0	0	15	12	1	0	0
Venemaa	4	12	0	10	0	0	0	0	0	0	0
Soome	0	3	1	1	0	2	4	6	1	4	0
Šveits	3	3	3	3	2	2	1	1	1	1	0
EL	0	1	0	0	1	1	3	2	5	3	3
Poola	0	0	0	0	0	0	0	1	3	4	5
Teised	2	6	0	0	0	11	6	6	7	7	3
EL kokku	64	89	74	74	106	148	206	159	179	189	190
Kokku	200	142	138	102	123	185	268	215	245	197	206

* CN0409 Naturaalne mesi

Allikas: Statistikaamet

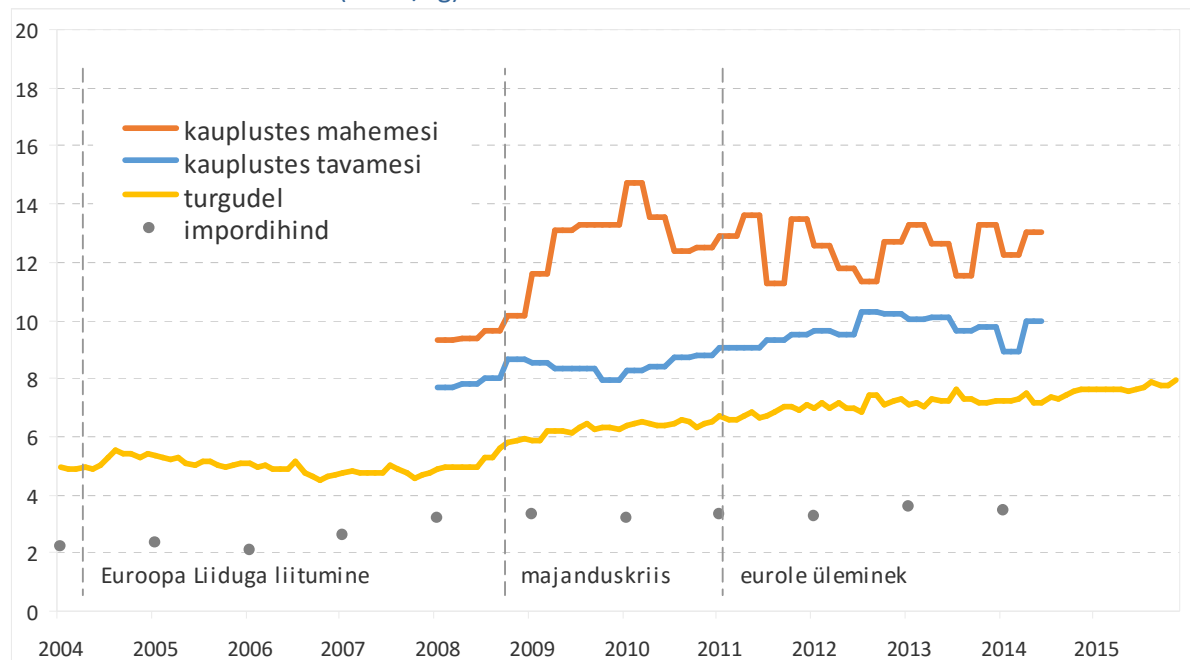
9. Mee hind

Kahetuhandetate aastate alguses maksis mesi Eesti turgudel 4.5 eurot/kg (joonis 9.1). 2008. ja 2009. aastal tõusis mee hind Eestis järsult kehva suvise ilma ja sellest tingitud väikse meetoodangu tõttu – pakkumine vähenes ning hind tõusis. Mee hind Eesti turgudel on alates 2008. aastast pidevalt tõusutrendil, hinnatõusu tempo on viimasel viiel aastal, kui mee hind on kerkinud üle 7 euro/kg, olnud keskmiselt 3% aastas. Kümne aasta taguse ajaga võrreldes oli mesi turgudel 2015. aastaks kallinenud 50%. 2015. aasta lõpuks oli mee keskmine hind turgudel tõusnud 8 euro/kg tasemele. Mee impordihind on samuti kümne viimase aastaga oluliselt (50%) tõusnud, kuid see jääb endiselt ligikaudu kaks korda madalamaks, kui kodumaise mee hind turgudel.

Kauplustes on mee hinda jooksvalt (kvartaalselt) jälgitud alates 2008. aastast. Alates sellest ajast kuni 2015. aastani on mesi kauplustes kallinenud 23%, hinnatõusu sisse jäi ka 2009. aasta 1. juulil toimunud käibemaksumäära tõus 18%-lt 20%-le (tabel 9.1). Mesi on kallinenud rohkem kui üldine tarbija-hinnaindeksi kasv sel perioodil (14%). Viimaste aastate jooksul on kauplustes mesi olnud ligikaudu kolmandiku võrra kallim kui turgudel ning hind on liikunud sama trendi pidi.

Mahemee jaehind kauplustes on tõusnud kiiremini kui tavameel. 2008–2015. aastani on mahemee kauplustes kallinenud 76%. Võrreldes tavameega müüakse mahemett kauplustes olenevalt aastast 20..70% kallimalt. Mahemee tootjahind (tootjalt otsemüügihind) on tõusnud 2008–2014 aastani 17%, hinnatõus on olnud samas tempos turgudel müüdava tavamee hinnaga. Otse tootjalt mahemett ostes olulist hinnavahet võrreldes tavamee turuhinnaga ei ole (+/-5%).

Joonis 9.1. Mee hind Eestis (eurot/kg)

Allikad: EKI, Statistikaamet, EMOR

Tabel 9.1. Mee hind Eestis (eurot/kg)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Turgudel	5.16	5.13	4.85	4.77	5.27	6.20	6.45	6.80	7.12	7.23	7.36	7.69 ¹
Impordihind keskmine	2.21	2.36	2.08	2.58	3.20	3.32	3.17	3.32	3.28	3.56	3.44	3.55 ²
Lätist	2.94	3.67	-	3.04	5.95	2.73	2.94	3.09	3.01	3.23	3.37	3.28 ²
Leedust	6.74	6.78	-	5.53	3.36	3.52	3.80	3.77	3.28	3.14	3.10	3.10 ²
Ungarist	2.96	2.25	2.06	2.44	2.97	3.26	3.67	4.28	3.91	3.68	3.44	3.91 ²
EL kokku	3.26	2.69	2.48	2.93	3.25	3.64	3.49	3.71	3.51	3.46	3.44	3.41 ²
Kauplustes (km-ga) tavamesi	8.05	8.28	8.55	9.24	9.91	9.89	9.46	9.90 ²
mahemesi	9.63	12.81	13.20	12.81	12.11	12.68	12.65	16.95 ²
Mahemee tootjahind	5.53	5.82	6.78	7.08	6.96	6.59	6.50	..

¹ 11 kuud, ² 9 kuud

Allikad: EKI, Statistikaamet, EMOR

EKI uuringule vastanud mesinikud müüsid 2015. aastal mett tarbijale omast kodust või müügipunktist keskmiselt hinnaga 6.61 €/kg ja otse tarbijale turul, laadal või üritusel keskmiselt hinnaga 7.24 €/kg (tabel 9.2). Kaubandusele või toitlustajale mett müües on hind madalam, 2015. aastal keskmiselt 5.87 €/kg ja 5.33 €/kg. Hulgikaubandusele ja pakendajale müüsid mesinikud 2015. aastal mett keskmiselt hinnaga 4.43 €/kg ja 4.38 €/kg.

2015. aastal on uuringule vastanud mesinikud müünud mett tarbijale oma kodust või müügipunktist hinnaga vahemikus 5–10 €/kg, tarbijale turul/laadal/üritusel hinnaga 5–11.50 €/kg, kaubandusele hinnaga 4.95–8.30 €/kg, toitlustajale 4.50–7 €/kg, hulgikaubandusele 7.50–3.20 €/kg ja pakendajale 7.20–3.20 €/kg. Võrreldes 2012. aastaga on keskmised meemüügi hinnad tõusnud otse tarbijale müügil kümnendiku (14%) ja pakendajale müügil viiendiku (22%) võrra ning kaubandusele müügil jäänud samale tasemele.

Tabel 9.2. Mesinike keskmine meemüügi hind (€/kg ilma käibemaksuta)

	2008	2012	2014	2015	2015/ 2012/	2015 max	2015 min
Otse tarbijale oma kodust, müügipunktist	4.57	6.06	6.25	6.61	+ 14%	10.00	5.00
Otse tarbijale turul, laadal, üritustel			6.79	7.24		11.50	5.00
Kaubandusele (sh turul müüjale)	4.81	5.98	5.73	5.87	- 2%	8.30	4.95
Toitlustajale	-	-	5.83	5.33		7.00	4.50
Hulgikaubandusele	-	-	4.58	4.43		7.50	3.20
Pakendajale	2.99	3.59	4.05	4.38	+ 22%	7.20	3.20
Tööstusele	3.67	5.38	*	*		*	*
Ekspordiks	-	4.33	*	*		*	*

Allikas: EKI uuringu andmed * avaldamiseks ebapiisavalt andmeid

Meemüügi keskmisi hindu mesinike mesilasperede arvu alusel grupeerides nähtub, et hinnavahed ei ole suured (tabel 9.3). Kodust või müügipunktist otse tarbijale mett müües on erinevate suurusgruppide keskmised hinnad jäänud vahemikku 6.32–6.71 €/kg. Turul, laadal või üritusel otse tarbijale müües on kõrgemat keskmist hinda oma toodangu eest saanud väiketootjad. Kaubandusele müües on keskmine hind veidi kõrgem keskmistel- ja väiketootjatel. Pakendajale müügil on keskmine hind keskmise suurusega tootjatel veidi kõrgem kui kutsemesinikel.

Tabel 9.3. Keskmised meemüügi hinnad mesinike suurusgruppide lõikes 2015 (€/kg ilma km-ta)

Mesilasperede arv		Tarbijale kodust, müügipunktist	Tarbijale turul, laadal, üritustel	Kaubandusele	Pakendajale
kutselised mesinikud	≧ 150	6.33	7.00	5.38	4.14
suurtootjad	100..149	6.32	6.33	5.46	*
keskmised tootjad	25..99	6.71	7.18	6.56	4.68
väiketootjad	10..24	6.64	7.81	5.65	*
hobimesinikud	< 10	6.57	*	*	*

Allikas: EKI uuringu andmed * avaldamiseks ebapiisavalt andmeid

10. Mee tarbimine

Mee siseturumaht ehk tarbimine on Statistikaameti andmetel (bilansimeetodil leituna) Eestis viimasel kümnel aastal kõikunud vahemikus 649–1163 tonni aastas, kusjuures alates 2011. aastast on tarbimistase olnud pidevalt üle 900 tonni (tabel 10.1). Elaniku kohta on meetarbimine varieerunud kümne aasta jooksul keskmiselt 490–880 grammini aastas ning ka siin on tarbimises viimastel aastatel näha kasvutrendi. Aastatel 2005–2014 on meega isevarustatuse tase kõikunud 75–88%-ni. Kümne aasta keskmisena on ligikaudu 80% tarbitud meest olnud kodumaine, ülejäänud on sissetoodud.

Tabel 10.1. Mee tarbimine Eestis (bilansimeetodil**)

	2005	2006	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kokku, tonni	696	788	1193	857	649	822	913	926	1160	1163
Kodumaise mee osakaal tarbimises, %	80	81	87	88	77	70	75	75	83	84
Elaniku kohta, kg	0,51	0,58	0,89	0,64	0,49	0,62	0,69	0,7	0,88	0,88

*Perioodi pikkus 15 kuud, ** tarbimine = toodang + import – eksport

Allikas: Statistikaameti andmed, EKI arvutused

Mee tarbimine oli leibkonnauuringute andmetel 2012. aastal 0,98 kg elaniku kohta. 2010. ja 2011. aastal oli tarbimine suurem, ehk 1,19 ja 1,23 kilogrammi elaniku kohta, aastatel 2004–2007 aga mõnevõrra madalam, ehk vahemikus 0,64–0,82 kilogrammi elaniku kohta (tabel 10.2). Leibkonnauuringut korraldati 1996–2007 ja 2010–2012 iga-aastaselt. Alates 2012. aastast toimub leibkonnauuring iga kolme aasta tagant ja 2015. aastal kogutud tulemused avaldatakse 2016. aastal.

Tabel 10.2. Mee tarbimine Eestis ühe elaniku kohta aastas (leibkonnauuringud***)

	2004	2005	2006	2007	2010	2011	2012
Tarbimine kokku, kg	0,67	0,64	0,82	0,72	1,19	1,23	0,98
sh ostud, kg	0,50	0,50	0,53	0,55	0,69	0,78	0,61
omatoodang või tasuta, kg	0,17	0,14	0,29	0,18	0,50	0,45	0,37
ostude osakaal tarbimises, %	75	78	65	76	58	63	62
Keskmine ostuhind, eurot/kg	4.83	5.12	4.84	5.03	5.94	6.26	6.66

*** kodus tarbimine, v.a väljas söömine, turistide tarbimine

Allikas: Statistikaameti andmed, EKI arvutused

Tabel 10.3. Mee tarbimine Lätis

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Läti	0,95	0,85	0,98	1,05	1,20	1,17	1,01	1,20	0,99	1,12	0,97

Allikas: Läti Statistikaamet (leibkonnauuringud)

Lätis on mee tarbimine leibkonnauuringute andmetel olnud aastatel 2004–2014 vahemikus 0,85–1,2 kilogrammi elaniku kohta (tabel 10.3). Eestiga võrreldes on Läti leibkonnauuringute näitajad olnud mõnevõrra vähem volatiilsed.

Mett ei tarbi viimaste aastate EKI ja EMORi tarbijauuringute järgi 5–11% eestimaalastest, olenevalt aastast. Mittetarbijate osakaal on viimasel paaril aastal olnud 10–11%, varem oli neid mõnevõrra vähem. Mee ostmise omapära Eestis on see, et mett eelistatakse osta otse mesinikult. Ka turul müüvad mett enamasti mesinikud ise või nende edasimüüjad, seega 70–80% mee ostudest tehakse otse tootjalt ostuna ning see tase püsib Eestis juba aastaid (tabel 10.4).

Tabel 10.4. Mee ostukohtade jaotus Eestis (% mee ostudest)

	Kauplus	Hulgiladu	Turg	Mesinik	Oma toodang	Kokku
2014	16	0	13	66	4	100%
2013	23	0	13	59	5	100%
2012	18	0	15	59	8	100%
2011	20	0	12	62	6	100%
2010	18	0	16	57	9	100%
2009	18	0	17	56	8	100%
2008	19	0	22	56	3	100%
2007	17	0	15	60	8	100%
2006	14	0	14	62	10	100%
2005	12	1	16	62	9	100%
2004	18	1	16	55	10	100%
2003	12	1	17	62	8	100%
2002	10	1	17	62	10	100%
2001	10	1	21	60	8	100%

Allikad: EKI 2001–2010, EMOR 2011–2014 (% tooterühma ostjatest)

11. Mahemesindus

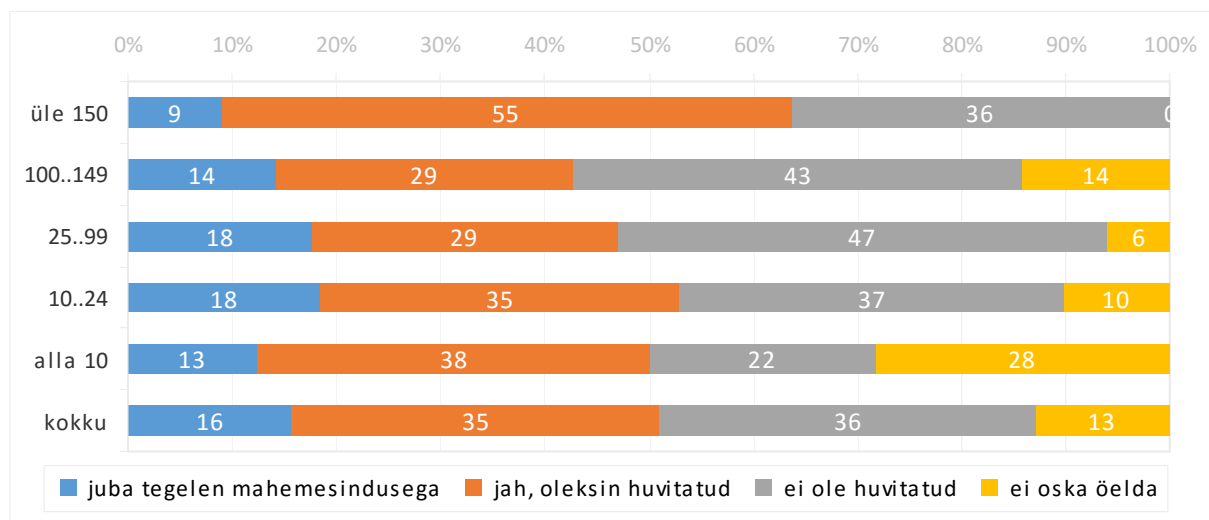
2014. aastal tegutses Eestis 27 mahemesinikku, lisaks olid kaks mesinikku üleminekuajal (tabel 11.1). Enim on mahemesinikke Raplamaal (6) ja Võrumaal (5). Viimase viie aastaga on mahemesinike arv suurenenud 45%, mahemesilasperede arv on samal ajal kasvanud ligi 2,5 korda. Viimase viie aastaga on mesilasperede keskmine arv ühe mahemesiniku kohta suurenenud 25-lt 60-ni. Samal perioodil on mahemesilasperede osakaal kõigist Eesti mesilasperedest suurenenud 2%-lt 4%-ni. Seega mahemesindus on Eestis praegu jõudsalt arenemas – lisandub nii uusi tootjaid, kuid eelkõige toetab arengut see, et olemasolevad tootjad suurendavad oma mesilasperede arvu. Mahemett toodeti Eestis 2014. aastal 45 tonni, mis moodustas 3,9% kogu Eesti meetoodangust. Mahemee toodangumaht on viimastel aastatel olnud tõusutrendil.

Tabel 11.1. Mahemesinike ja mahemesilasperede arv Eestis

	2010	2011	2012	2013	2014
Mahemesinikud	19	18	21	27	27
Üleminekuajal mesinikud	1	4	7	5	2
Mahemesilaspered	499	632	864	1510	1737
Mahemesilasperesid mahemesiniku kohta	25	29	31	47	60

Allikas: Põllumajandusamet

Joonis 11.1. Huvitatus mahemesindusega tegelema hakkamisest (% vastanutest)

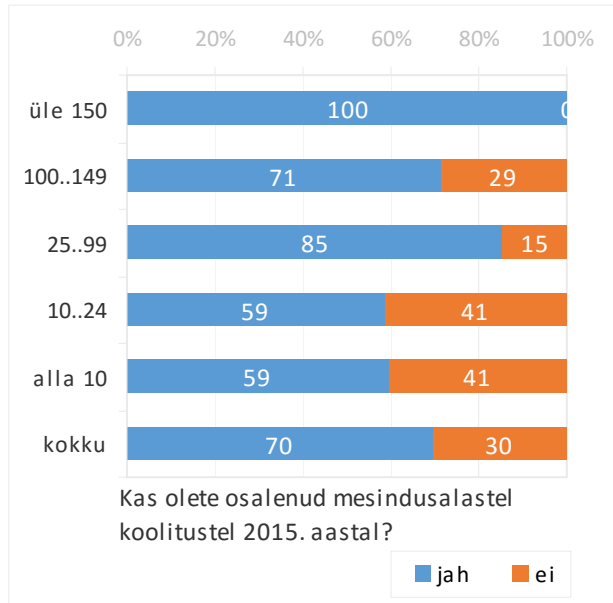

Küsitlusega uuriti mesinike huvitatust mahemesindusega tegelema hakkamisest. Tulemustest selgus, et küsitlusele vastanutest 16% juba tegeles mahemesindusega, kolmandik (35%) oli sellest huvitatud ning kolmandik (36%) ei olnud huvitatud ja kümnendikul (13%) puudus kindel seisukoht. Üldistatult võib väita, et pooled vastanutest on mahemesindusega tegelemisest huvitatud. Üle 150 mesilasperega kutsemesinikest tegeles mahemesindusega kümnendik (9%) ja pooled (55%) oleks sellest huvitatud (joonis 11.1).

12. Mesindusalastel koolitustel osalemine

Küsitlusega uuriti vastanute osalemist mesindusalastel koolitustel 2015. aastal ja püüti välja selgitada, millistest koolitusteedest ollakse huvitatud tulevikus. Küsitlusele vastanutest valdav enamus (70%) oli 2015. aastal osalenud mõnel mesindusalasel koolitusel (joonis 12.1). Kutselistest mesinikest olid koolitusel osalenud kõik vastanud. Hobimesinike ja väiketootjate seas on koolitusel osalenute osakaal väiksem, kuid ka nende hulgast oli enamus (59%) koolitustel osalenud.

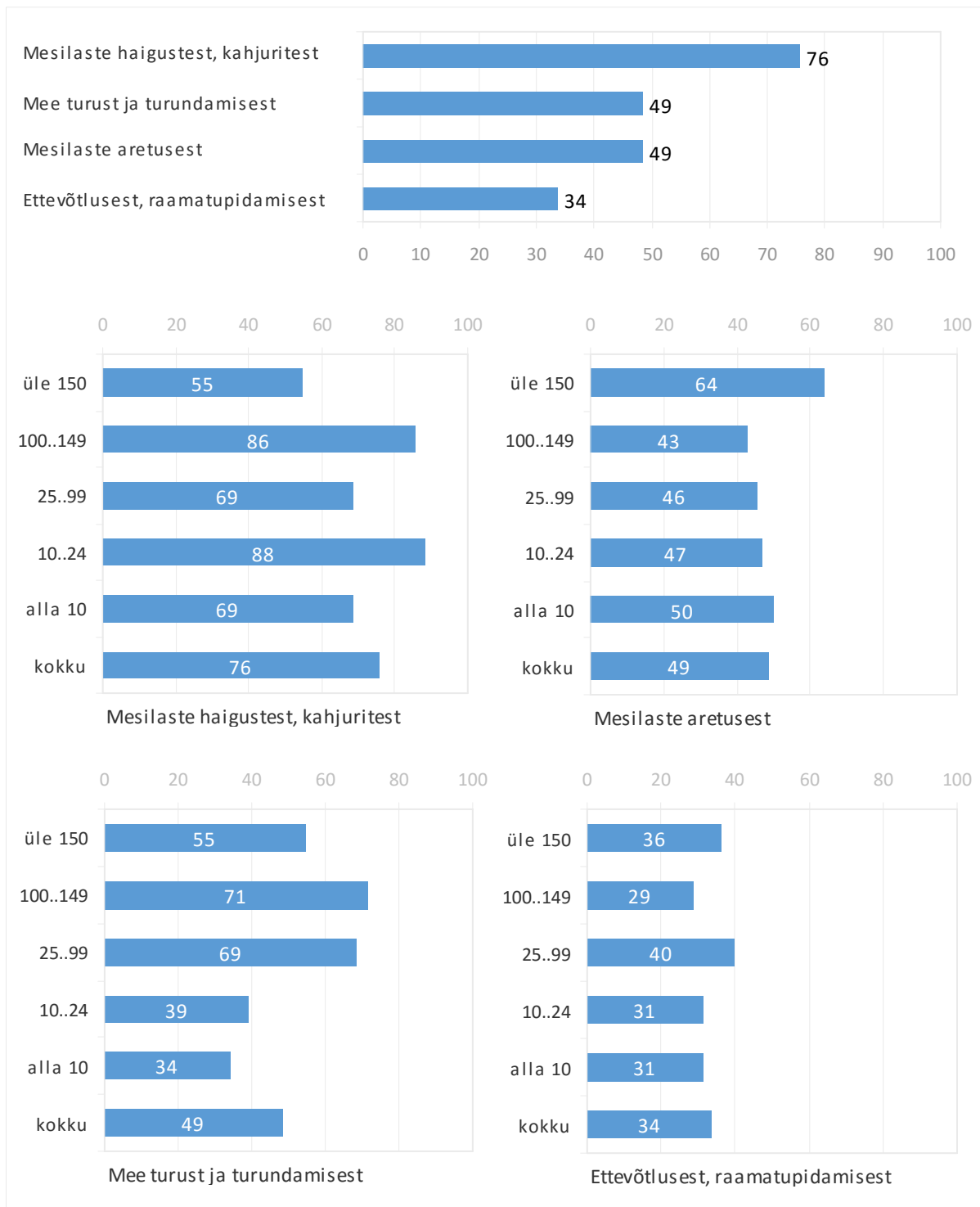
Joonis 12.1. Osalemine mesindusalastel koolitustel, suurusgruppide lõikes (% vastanutest)

Tulevikus oleks kolmveerand vastanud mesinikest (76%) huvitatud mesilaste haiguste ja kahjurite teemalistest koolitustest (joonis 12.2). Pooled vastanutest (49%) oleks huvitatud mee turu ja turundamise ning mesilaste aretuse alastest koolitusest. Kolmandik vastanutest (34%) sooviks osaleda ettevõtluse ja raamatupidamise teemalistel koolitustel. Kutselistest mesinikest kaks kolmandikku (64%) oleks huvitatud mesilaste aretuse ja pooled (55%) mesilaste haiguste ning mee turundamise teemalistest koolitustest.

Vastanutel oli võimalik märkida ka vabavastusena millistel koolitustel edaspidi osaleda soovitakse. Huvi ilmutati üldise mesindustemaalise koolituse, taimekaitse, tootmisühistu, mahemesinduse ja seaduste ning toetustega seonduvate koolituste vastu (lisa 1).

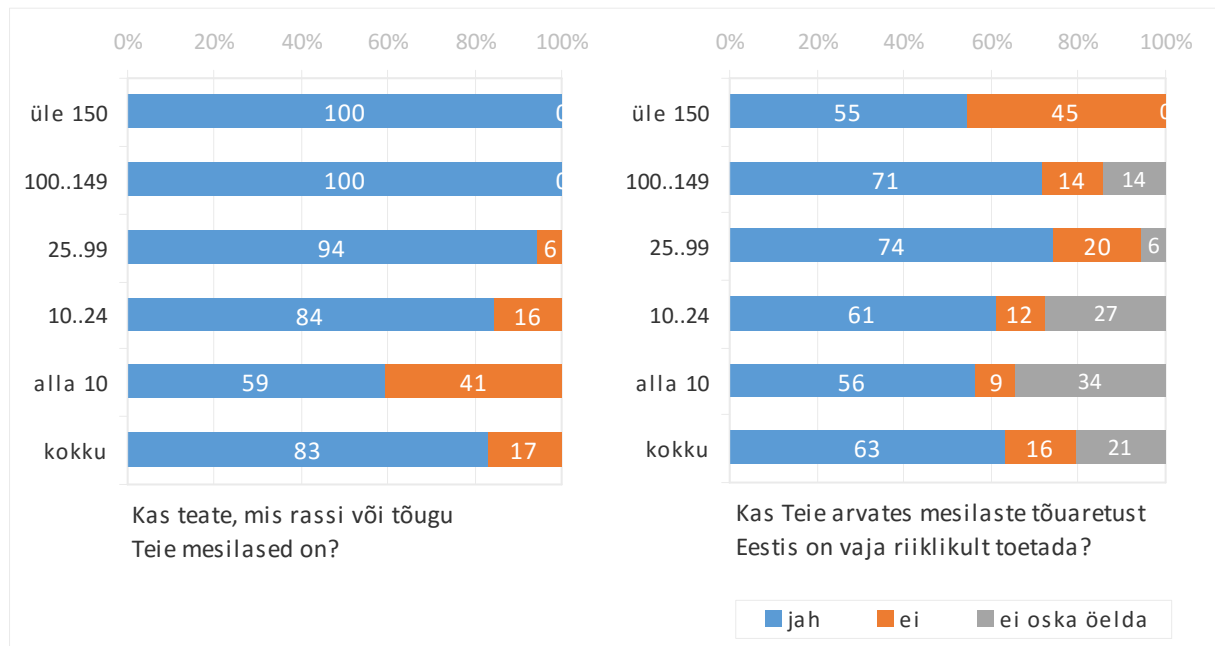
Joonis 12.2. Koolitused kus soovitakse osaleda tulevikus (% vastanutest)

13. Hinnangud mesilaste tõuaretuse kohta

Küsitlusega uuriti vastanute teadlikkust nendepoolt peetavate mesilaste tõust või rassist ning samuti püüti välja selgitada arvamusi mesilaste tõuaretuse riikliku toetamise kohta. Küsitlusele vastanutest valdav enamus (83%) teadis mis tõugu või rassi on tema poolt peetavad mesilased (joonis 13.1). 100 ja enama perega mesinikest teadsid seda kõik vastanud. Hobimesinike hulgas oli teadlikkuse osakaal teistest väiksem (59%) kuid siiski küllaltki kõrge.

Joonis 13.1. Teadlikkus mesilaste tõust ja rassist ning hinnangud tõuaretuse kohta suurusgruppide lõikes (% vastanutest)

Küsitlusele vastanutest kaks kolmandikku (63%) peab vajalikuks mesilaste tõuaretuse riigipoolset toetamist, 16% seda ei toeta ning viiendikul (21%) puudub kindel seisukoht (joonis 13.1). Tõuaretust toetavad kõik mesinike suurusgrupid.

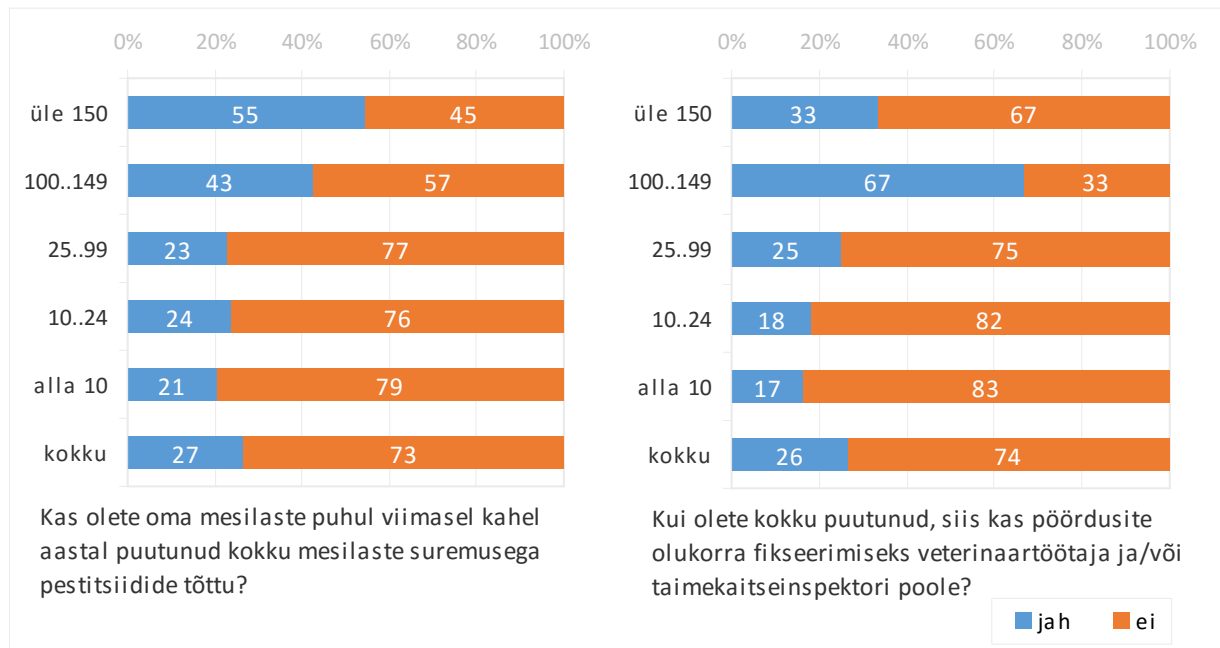
Vastanutel oli võimalik kirjutada vabavastusena, millisel kujul nad mesilaste riiklikku tõuaretuse toetust näevad ning sellealaseid ettepanekuid esitati arvukalt (lisa 2). 100 ja enama perega mesinike ettepanekutest jäi kõlama rahaline toetus aretajatele tõumaterjali ostuks ja paarumisalade riiklik kaitse. 25..99 perega mesinike seas oli samuti levinud tõuaretuse erineval kujul rahalise toetamise pooldamine. Mitu vastajat kritiseeris tõuaretuse korralduse hetkeolukorda. Kuni 25 perega mesinike seas oli levinuim rahalise toetamise pooldamine, lisaks soovitati parandada tõuemade kättesaadavust väiketootjatele ja hobimesinikele ning tähtsustati kontrolli vajadust sissetoodavate mesilasemade osas.

14. Kokkupuuted mesilaste suremusega pestitsiidide tõttu

Küsitlusega uuriti, kas vastanud on oma mesilaste puhul viimasel kahel aastal kokku puutunud pere- de suremusega pestitsiidide tõttu. Vastanutest veerand (27%) oli sellega kokku puutunud, sealhulgas pooled (55%) kutsemesinikest ja peaaegu pooled (43%) 100..149 perega mesinikest (joonis 14.1). Keskmisest- ja väiketootjatest olid mesilaste suremusega kokku puutunud veerand (23% ja 24%) ning hobimesinikest viiendik (21%).

Küsitlusega uuriti ka, kas mesinikud, kes olid oma mesilaste puhul kokku puutunud suremusega pes- titsiidide tõttu, pöördusid olukorra fikseerimiseks veterinaartöötaja ja/või taimekaitseinspektori poo- le. Pestitsiidide tõttu mesilaste suremuse korral pöördus olukorra fikseerimiseks veerand (26%) probleemiga kokku puutunud mesinikest. Pöördujate osakaal oli suurem kutseliste mesinike (33%) ja suurtootjate (67%) seas. Keskmise suurusega tootjatest pöördus veerand (25%) ja väiketootjatest ning hobimesinikest viiendik (18% ja 17%).

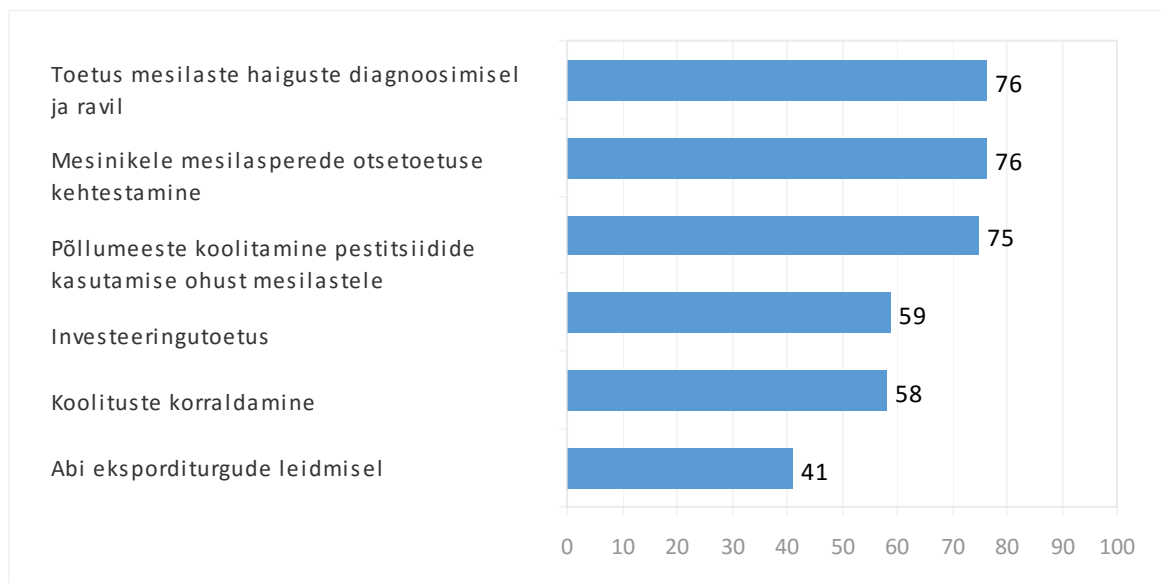
Joonis 14.1. Kokkupuuted mesilaste suremusega pestitsiidide tõttu suurusgruppide lõikes (% vastanutest)

15. Ootused riigipoolse panuse suhtes

Küsitlusega püüti välja selgitada, millist riigipoolset panust mesindusele vastanud ootavad. Vastustest selgus, et riigipoolse panusena soovitakse eelkõige toetust mesilaste haiguste diagnoosimisel ja ravil, samuti mesinikele mesilasperede otsetoetuse kehtestamist ning põllumeeste koolitamist, et osataks paremini arvestada pestitsiidide kasutamisel nende ohuga mesilastele (joonis 15.1). Enam kui pooled vastanutest olid huvitatud ka riigipoolsest investeeringutoetusest (59%) ja koolituste korraldamisest (58%). Eksporditurgude leidmise alast abi soovis riigilt 41% vastanutest.

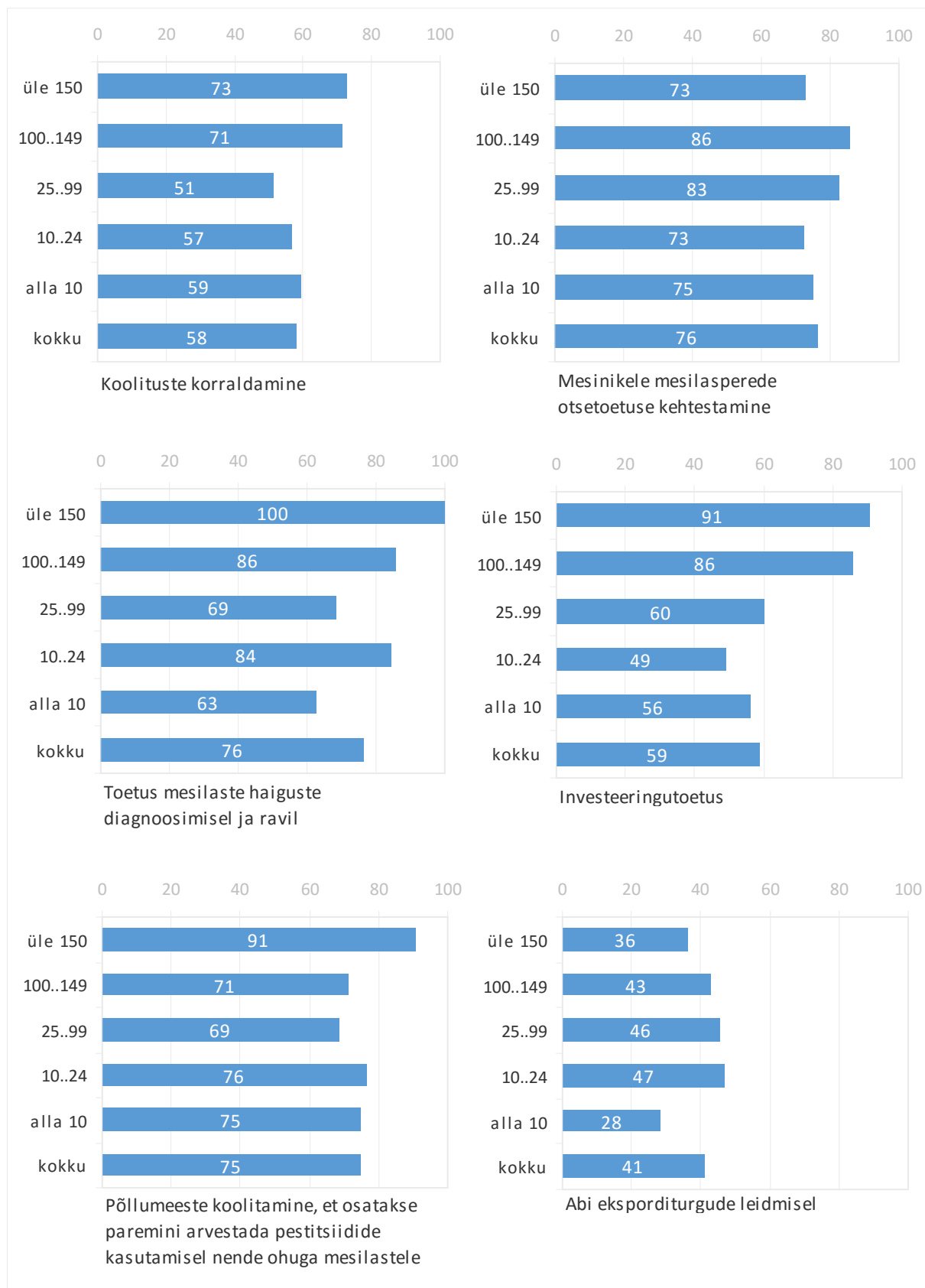
Joonis 15.1. Ootused riigipoolse panuse suhtes (% vastanutest)

Kutselistest mesinikest kõik vastanud olid huvitatud riigipoolsest toetusest mesilaste haiguste ravil ja diagnoosimisel ning ülekaalukas enamus soovis investeeringutoetust (91%) ja põllumeeste koolitamist pestitsiidide kasutamisel (91%). Kolmveerand kutsemesinikest ootas riigipoolset mesilasperede otsetoetuste kehtestamist (73%) ja koolituste korraldamist (73%). Kolmandik kutselistest mesinikest (36%) soovis riigipoolset abi eksporditurgude leidmisel.

Riigipoolt soovitavat panust oli võimalik märkida ka vabavastusena ning seda võimalust kasutas 17 vastajat (lisa 3). Riigi poolt oodati panustamist kvaliteedi kontrolli kaubanduses, karmimaid reegleid põllumeestele kemikaalide kasutamisel, tootmisalase ühistegevuse koolituse, PRIA rohumaade niitmise tähtaja muutmist 15. augustile, Euroopas müüdavate varroatoosi ravimite müügi laiendamist Eestis, mesilaste tunnustamist tolmeldajatena, mesindusalaste õppefilmide tootmist, riiklikke tegevuskavasid uute mesilasparasiitide sissetungi takistamiseks, kokkuostusüsteemi loomist ekspordiks ning võrdsete tingimuste loomist teiste EU mesinikega, seda eelkõige pakendamise regulatsiooni ja mahemesinduse alal.

Joonis 15.2. Ootused riigipoolse panuse suhtes (% vastanutest, suurusgruppide lõikes)

Kokkuvõte

Mesindusala statistika analüüsimisel tuleb arvestada, et Statistikaamet kogub regulaarselt andmeid ainult põllumajanduslikelt majapidamistelt. Põllumajanduslike kodumajapidamisi uuritakse ebaregulaarselt, ehk üldjuhul kord kümnendi jooksul ning vahepealsetel aastatel kasutatakse eelmiseid olemasolevaid andmeid.

Mesinike küsitlus toimus internetipõhiselt ning ankeedi täitis 136 vastanut. Enam kui 150 mesilasperega kutselisi mesinikke oli vastanutest kümnendik ja 5% oli 100..149 mesilasperet. Vastanutest kolmandik olid 10..24 mesilasperega väiketootjaid, neljandikul oli 25..99 peret ning alla 10 perega hobimesinikke oli samuti neljandik. Küsitlusele vastanud mesinikud olid mesilasi pidanud keskmiselt 17 aastat.

Eestis tegutseb mitmesuguseid mesindusorganisatsioone, mesinikud on koondunud nii professionaalsesse ühendustesse kui ka pikaaegsete traditsioonidega piirkondlikesse aianduse ja mesinduse seltsidesse. Suuremad üleriigilised organisatsioonid on enam kui pooletuhande liikmega Eesti Mesinike Liit, kes esindab mesindust ja mesinikke üldiselt ja poolesaja liikmega Eesti Kutseliste Mesinike Ühing, kes edendab mesindust eelkõige kui elukutset. Enamus küsitlusele vastanutest kuulus mõne mesindusorganisatsiooni liikmeskonda. Peaaegu kõik vastanud, kes olid mesindusorganisatsioonidega liitunud, hindasid et liikmeks olek on olnud neile abiks ja toeks.

Statistikaameti andmetel oli 2013. aastal Eestis 5469 mesilasperedega majapidamist, nendest mett müügiks tootvaid mesinikke oli 1650. Mesilasperedega põllumajanduslike majapidamiste arv on langetrendis, kuid mesilasi pidavate kodumajapidamiste arv on suurenenud. Enam kui 150 mesilasperet pidavaid, ehk kutselisi mesinikke on Eestis paarkümmend (2013. aastal 17). Mee käitlemise ettevõteteid oli Veterinaar- ja Toiduametis 2015. aasta 20. mai seisuga registreeritud 169, sealhulgas 22 tegevusloaga ettevõtjat ja 147 esmatootjat.

Statistikaameti andmetel oli 2014. aastal Eestis 44 tuhat mesilasperet ja 2015. aastal EKI küsitlusandmete kohaselt arvatuna 48 tuhat. Mesilasperedest umbes pooled kuuluvad erineva suurusega meetootjatele ja pooled alla kümnet peret pidavatele hobimesinikele. Üle 150 perega kutselistele mesinikele kuulus viimasel paaril aastal vahemikus 5,4..6,7 tuhat mesilasperet. Maakonniti oli mesilasperesid 2014. aastal kõige rohkem Saare-, Pärnu-, Lääne-Viru- ja Valgamaal.

Eestis on alates 2010. aastast kohustus registreerida kõik mesilaspered PRIA põllumajandusloomade registris ning 2015. aasta 1. mai seisuga oli seal arvele võetud 1896 mesilat 20 tuhande mesilasperega. Võrreldes 2013. aasta vaatlusega on teadlikkus PRIAs registreerimise nõudest suurenenud. 2015. aastal ei olnud ainult 1% vastanutest sellisest nõudest kuulnud. Vähenenud on nende mesinike arv, kes on kohustusest teadlikud, kuid vaatamata sellele pole mesilasperesid registreerinud.

Viimase kümne aasta jooksul on meetoodang Eestis olnud keskmiselt 800 tonni aastas, kuid aastati on see olnud väga kõikumine – 501 tonnist 2008. aastal 1155 tonnini 2014. aastal. 2015. aastal oli mee toodang EKI küsitlustulemuste põhjal arvatuna 971 tonni. Alates 2007. aastast on keskmine meetoodang ühe mesilasperre kohta olnud üle 20. kilogrammi aastas, 2014. aastal oli see Statistikaameti andmetel 25 kilogrammi. 2015. aastal oli keskmine mee saagikus EKI küsitlusandmete põhjal arvatuna 20 kg mesilasperre kohta.

Populaarseimaks mee turustuskanaliks oli 2014. ja 2015. aastal otse tarbijale müük omast kodust või müügipunktist. Hinnangulised keskmised tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta olid 2014. aastal 5,2 eurot ja 2015. aastal 4 eurot, sellest püsikulud 1,5 ja 1,6 eurot ning muutuvkulud vastavalt 1,7 ja 2,6 eurot. Kutselistel mesinikel on tootmiskulud toodetud meekilogrammi kohta teistest madalamad, aastatel 2014 ja 2015 vastavalt 2,1 ja 2,2 eurot.

Mee väliskaubandusbilanss on läbi aastate Eestis olnud negatiivne ning mett on imporditud oluliselt rohkem kui eksporditud. Viimastel aastatel on Eestisse mett imporditud ligikaudu 200 tonni aastas, sellest suurem osa EL-i riikidest. Mett on Eestist eksporditud suhteliselt juhuslikult üksikutesse riikidesse ning väikestes kogustes. Viimastel aastatel on mee ekspordikogus olnud Statistikaameti andmetel vahemikus 3–6 tonni aastas, erandiks oli vaid 2013. aasta, kui mett eksporditi 13 tonni ning seda valdavalt Hiinasse.

Mee hind Eesti turgudel on alates 2008. aastast pidevalt tõusutrendil, hinnatõusu tempo on viimasel viiel aastal, kui mee hind on kerkinud üle 7 euro/kg, olnud keskmiselt 3% aastas. 2015. aasta lõpuks oli mee keskmine hind turgudel tõusnud 8 euro/kg tasemele. Mee impordihind on samuti kümne viimase aastaga oluliselt tõusnud, kuid jääb endiselt ligikaudu kaks korda madalamaks, kui kodumaise mee hind turgudel. Viimaste aastate jooksul on kauplustes mesi olnud ligikaudu kolmandiku võrra kallim kui turgudel. EKI uuringule vastanud mesinikud müüsid 2015. aastal mett tarbijale omast kodust või müügipunktist keskmiselt hinnaga 6.61 €/kg ja otse tarbijale turul, laadal või üritusel keskmiselt hinnaga 7.24 €/kg. Kaubandusele või tootlustajale mett müües oli hind madalam, 2015. aastal keskmiselt 5.87 €/kg ja 5.33 €/kg. Hulgikaubandusele ja pakendajale müüsid mesinikud 2015. aastal mett keskmiselt hinnaga 4.43 €/kg ja 4.38 €/kg. Võrreldes 2012. aastaga on mesinike keskmised meemüügi hinnad tõusnud tarbijale müügil kümnendiku ja pakendajale müügil viiendiku võrra ning kaubandusele müügil jäänud samale tasemele.

Mee siseturumaht ehk tarbimine oli Statistikaameti andmetel (bilansimeetodil leituna) 2014. aastal kokku 1163 tonni ja elaniku kohta 880 grammi ning viimastel aastatel on näha kasvutrendi. Leibkonnauringute andmetel oli mee tarbimine 2012. aastal 980 grammi elaniku kohta.

2014. aastal tegutses Eestis 27 mahemesinikku ja mahemesilasperesid oli 1737. Mahemett toodeti Eestis 2014. aastal 45 tonni, ehk ligi 4% kogu meetoodangust. Võrreldes tavameega müüakse mahemett kauplustes olenevalt aastast 20..70% kallimalt. Küsitlusega uuriti mesinike huvitatust mahemesindusega tegelema hakkamisest. Küsitlustulemustest selgus, et pooled vastanutest on mahemesindusega tegelemisest huvitatud või juba tegevad, kolmandik ei olnud huvitatud ja kümnendikul puudus kindel seisukoht.

Küsitlusele vastanutest valdav enamus oli 2015. aastal osalenud mõnel mesindusalasel koolitusel, sealhulgas kutselistest mesinikest kõik vastanud. Hobimesinike ja väiketootjate seas oli koolitusel osalenute osakaal väiksem, kuid ka nende hulgast oli enamus osalenud. Tulevikus oleks kolmveerand vastanud mesinikest huvitatud mesilaste haiguste ja kahjurite teemalistest koolitustest. Pooled vastanutest oleks huvitatud mee turu ja turundamise ning mesilaste aretuse alastest koolitusest.

Küsitlusele vastanutest valdav enamus teadis mis tõugu või rassi on tema poolt peetavad mesilased. Mesilaste tõuaretuse riigipoolset toetamist peab vajalikuks kaks kolmandikku vastanutest. 100 ja enama perega mesinike ettepanekutest tõuaretuse toetusvõimaluste kohta jäid kõlama rahaline toetus aretajatele tõumaterjali ostuks ja paarumisalade riiklik kaitse. 25..99 perega mesinike seas oli sa-

muti levinud tõuaretuse erineval kujul rahalise toetamise pooldamine, lisaks kritiseeris mitu vastajat tõuaretuse korralduse hetkeolukorda. Kuni 25 perega mesinike hulgast esitati soovitusi parandada tõuemade kättesaadavust väiketootjatele ja hobimesinikele ning tähtsustati kontrolli vajadust sisetoodavate mesilasemade osas.

Küsitlusega uuriti ka, kas vastanud on oma mesilaste puhul viimasel kahel aastal kokku puutunud suuremusega pestitsiidide tõttu. Vastanutest veerand oli sellega kokku puutunud ning nendest omakorda veerand pöördus olukorra fikseerimiseks veterinaartöötaja ja/või taimekaitseinspektori poole.

Riigipoolse panusena soovivad mesinikud eelkõige toetust mesilaste haiguste diagnoosimisel ja ravil, samuti mesinikele mesilasperede otsetoetuse kehtestamist ning põllumeeste koolitamist, et osataks paremini arvestada pestitsiidide kasutamisel nende ohuga mesilastele. Enam kui pooled vastanutest olid huvitatud ka riigipoolsest investeeringutoetusest ja koolituste korraldamisest. Eksporturgude leidmise alast abi soovis riigilt 41% vastanutest. Riigipoolt oodatavat panust oli võimalik märkida ka vabavastusena ning nendes märgiti muuhulgas panustamist mee kvaliteedi kontrolli kaubanduses, karmimaid reegleid põllumeestele kemikaalide kasutamisel, tootmisalase ühistegevuse koolitusi, PRIA rohumaade niitmise tähtaja muutmist 15. augustile, Euroopas müüdavate varroatoosi ravimite müügi laiendamist Eestis, mesilaste tunnustamist tolmeldajatena, mesindusalaste õppefilmide tootmist, riiklikke tegevuskavasid uute mesilasparasiitide sissetungi takistamiseks ja kokkuostusüsteemi loomist ekspordiks.

Lisa 1. Koolitused kus soovitakse osaleda tulevikus (vabavastused)

<ul style="list-style-type: none">○ Kuidas vältida põllumeeste poolt mesilaste mürgitamisi.
<ul style="list-style-type: none">○ Tootmisühistu loomine ja raamatupidamine.
<ul style="list-style-type: none">○ Taimekaitse – koos põllumeestega, et mesinikud lõpetaks süüdistused ainult põllumehe suunas ja avaneks ka mesiniku silmad.
<ul style="list-style-type: none">○ Mesindusvõtted üldiselt, mesinduse ja -saaduste propageerimine.
<ul style="list-style-type: none">○ Mesindustehnoloogia ja -tehnika arengutest; teiste riikide mesinduskogemustest, mida saaksime ära kasutada.
<ul style="list-style-type: none">○ Mahemesindusest ning mesindusest, kui eluviisist: partnerlusest inimeste ja mesilaste vahel – jätkusuutliku säästva tarbimise majanduse osana, vastukaaluks absurdsele tarbimise kasvul põhinevale majandusele, mis loodusressursse kuritarvitab.
<ul style="list-style-type: none">○ Seadused, toetused.

Lisa 2. Tõuaretuse toetamise ettepanekud (vabavastused)

100 ja enama perega mesinike ettepanekud

○ Tõumaterjali ost ning paarumisalade riiklik kaitse.
○ Nii rahaliselt kui ka võiks luua vastava asutuse.
○ Aretajate toetus.
○ 1. Aretajatele väike lisatoetus. 2. Tõuemade kasvatajatele ja ka kasutajatele väike toetus.
○ Otsetoetus mesinikele, perepõhiselt vastavalt PRIA registri andmetele
○ Raha tuleks anda realselt sellega tegelevatele inimestele, kes saavad asjast aru, mitte kes arvavad, et nad saavad asjast aru. Tõuaretusest tähtsam on hobimesinike teavitamine haigustest ja nende ravist.
○ Seadusandluse ja rahastuse näol.
○ Soodustada tõuemade ostmist, see tähendab, ema hinna langetamiseks, toetada tõupaarlaid. Toetusalused paarlad peavad olema atesteeritud ja kontrolli all.
○ Tuleb anda aretajatele (kellel on olemas puhas paarumis ala - saar, laid) otsest toetust, näiteks nagu mahe mesilasperedele - 40 eurot tõuaretusmesila mesilasperele. Neid vist Eestis max. 1000 mesilaspere ja selle 40 000 euro riik leiaks, kui vaid tahaks. Samuti oleks see odav ja väga tõhus meede.

25..99 perega mesinike ettepanekud

○ Toetus tõuaretajate seltsile lähtuvalt tulemustest st. kas tõuaretaja töö on olnud mõõdetav tulemus (aruandlus aretuses olevatest liinidest, nende potentsiaalid, kättesaadavus), kas saadud tulemus on kättesaadav (loe: F0, F1 emad) ka ülejäänud mesindussektorile. Siinkohal ma ei mõtle tasuta kättesaadavust vaid. Toetuse all pidasin silmas rahalist toetust. Samuti võiks riiklikult reguleerida väikesaarte kasutamist paarlatena.
○ Ma olen ise väikestviisi aretaja, olen oma vahenditega enda mesila tõustanud. Samal ajal on mesindusprogramm välja arendanud riigi vahenditega kolm eramesilat ja mismoodi peaks see olema kasulik Eesti mesindusele? Kas Eesti mesinikud on saanud sealt soodsamalt tõuemasid muretseda?
○ Kõigepealt peab selgitama, mida tõuaretuse all mõeldakse. Kas mõttetut ja mittekuhugi viivat pidevat ristamist ja võõrrasside sissetoomist, või pidevat massvalikut nendes mesilates, kus pered ei hävine. Tuleb välja selgitada need mesilad, kus mesilaspered ei ole viimaste aastate jooksul hävinenud, või on perede hukkumine minimaalne (5-6%) ja siis toetada nendes mesilates mesilasemade kasvatamist ja nende levitamist mesilast kuni 15 km raadiuses.
○ Leida paarumis alad. Pädevad inimesed kes sellega tegeleks ja see teenus mida riik toetab oleks kättesaadav mesinikele.
○ Praegune toetamine pole läbi mõeldud ega efektiivne. Pigem kitsa ringi huvides.
○ Riiklikult toetatavad puhaspaarlaid erinevatele rassidele kõikidele kasutamiseks.
○ Puhtatõuliste mesilasemade sisseostmisel maksta aretustoetust, 40% ostu hinnast.
○ Vastavate rasside tõugude paarumisele peavad olema kohad ja ka mesinikel (mitte ainult tõuaretajatel) võimalus puhaspaarla kasutamiseks.

○ Saamata jäänud meemüügi tulude kompenseerimine.
○ Riiklikult makstav toetus aitaks kaasa mesilaste tõuaretusele, siis ei jää meie enda mesinikud maha teiste riikide mesinikest.
○ Kohaliku tõuaretussüsteemi arendamine; mesinike koolitamine.
○ Toetustega aretatud liinide info peaks olema avalikult internetis saadaval.
○ Litsentseeritud tõuaretusega tegelevaid mesilaid peaks toetama x summaga pere kohta v.a tootmistarud.
○ Koolitusi ja algmaterjali sisse toomist mujalt (mesilasemad).
○ Pooldan toetamist, koordinaator Mesinike Liit.
○ Otsetoetus.
○ Otsetoetus arvestades mesilasperede arvu
○ Toetus tarude arvu järgi.
○ Rahaliselt.
○ Info, raha, vahendid- poliitiline soodustamine
○ Doteerida puhtatöuliste sisse toomist, millega kaasneks ka efektiivsem järelevalve.
○ Tõuaretajate tunnustamine.
○ Algmaterjali sisseost.
○ Avatud paarlad kõigile mesinikele!
○ Tootmisalaste projektide kaudu.
○ Rahaline toetus mesilasemade ostmisel, tõupuhaste mesilate toetamine.
○ Ei poolda toetamist. Täielik raha raiskamine!
○ Toetada ei ole vaja midagi, see ainult rikub konkurentsi ja solgib turgu.

Kuni 25 perega mesinike ettepanekud

○ Vaja on kaitsta haruldaseks muutunud kohalikku tumemesilast, metsikut (kodustamata) liiki, kes on Eesti looduskoosluste tolmeldamiseks mesilaste leviku looduslikul põhjapiiril parimal viisil kohastunud, ja sobib väga hästi ka mahemesindusse; täpsemalt seda, mis nendest ürgsetest kohaliku tumemesilase genofondist Eestis järel on, sest et mesinduse tulevik on putuktolmeldamise korraldamine, mitte meetonnide (müügi) jahtimine. Praegune, liiga tihti rumalusest, ahnest aktiivsusest kannustatud koordineerimata eri rassidest mesilasemade Eestisse sissevedu tekitab soovimatuid ristandeid, kes on pahatihti tigidad (muuhulgas, sest et erinevad mesilaspered ning eri isamesilaste järglased ei oska üksteise mesilaskeelt!) ning on liiga ebahühtlaste omadustega.
○ Kõrgemal tasemel tõuaretustöö võiks olla toetatud, et mesinikel oleks võimalik osta mõistliku hinnaga puhast F1 tõumaterjali mesilasemade näol.
○ Teatud summa pere kohta aastas.
○ Emasid oleme tellinud välismaalt (Saksa, Soome). Kallid, küll. Toetused emade sooritamiseks välismaalt, teha riiklikul tasandil suuremahulise hanke itaalia, kraini tõugu ostmiseks ja siis siin, kodus, neid jagada (müüa).
○ KINDLASTI pooldan! Aretajatele otsetoetuse suunamist ja kui aretajad aretamise pärast oma toodangus kaotavad, siis tuleb tasustada ka nn "koristamata jätmise toetust" sest aretuse töö mõjub pärssivalt mesila toodangu eesmärgi pidamisel.

<ul style="list-style-type: none">○ Pere toetus, varratoosi toetus.
<ul style="list-style-type: none">○ Parandada tõuemade kättesaadavust väike ja hobimesinikele. Soodushinnaga emade tellimine ja abi nende andmisel perre.
<ul style="list-style-type: none">○ Peaks riiklikult ära keelama kontrollimatu mesilaste (emade) sissetoomise teistest riikidest, et kaitsta oma mesilasi haiguste eest. Meil on olemas haritud ja teadlikud emade kasvatajad omal Eestimaal.
<ul style="list-style-type: none">○ Riigi abi puhaspaarlate rajamisel.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetada uuringute teostamist.
<ul style="list-style-type: none">○ Võimalusel toetada tõuaretajate investeeringuid.
<ul style="list-style-type: none">○ Reguleerida ja kontrollida tõuemade sissetoomist riiki.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetada puhtatõuliste emade kasvatajaid.
<ul style="list-style-type: none">○ Sihtotstarbelised toetused ja puhtatõuliste mesilasemade importimine
<ul style="list-style-type: none">○ Rahaline otsetoetus.
<ul style="list-style-type: none">○ Rahaline vorm, vastavalt perede arvudele mesinikele kes kasutavad tõupuhast emamaterjali.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetused tõuemade ostul.
<ul style="list-style-type: none">○ Rahaline toetus pere kohta.
<ul style="list-style-type: none">○ Rahaline.
<ul style="list-style-type: none">○ Rahastust.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetus mesilaspere kohta.
<ul style="list-style-type: none">○ Konsulentide kaudu teadmisi ja rahaliselt tõuaretuseks.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetuste abil.
<ul style="list-style-type: none">○ Võiks tekkida korralik mesilasemade "pank" , kus oleks võimalik kvaliteetseid emasid osta.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetada tõuparandusega tegelevaid mesilaid, toetada ka teistele mesinikele avatud puhaspaarlate rajamist.
<ul style="list-style-type: none">○ Töötasuna professionaalidele
<ul style="list-style-type: none">○ Kompenseerida litsentseeritud pere ostmist, mesitarude ostmist.
<ul style="list-style-type: none">○ Tõuemade kasvatus toetus.
<ul style="list-style-type: none">○ Mingi summa mesilaspere kohta.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetada rahaliselt tõuemade kasvatust.
<ul style="list-style-type: none">○ Toetada aretust, et mesilasemade hind oleks normaalne
<ul style="list-style-type: none">○ Riiklik tõulava.
<ul style="list-style-type: none">○ Pooldaks rahalist toetamist vastavalt tarude arvule.
<ul style="list-style-type: none">○ Riiklik tegevuskava, mille kaudu toetatakse hea tõumaterjali ostusid välismaalt.
<ul style="list-style-type: none">○ Tõumesilate loomist ja nende kontrollitud rahalist toetamist.

Lisa 3. Riigipoolt oodatav panus (vabavastused)

○ Abi eksportturgude leidmiseks suurematele meetootjatele.
○ Mesindusalaste õppefilmide tootmine.
○ On vaja riigipoolset toetust nendele mesilastele, kus perede väljalangemine on aastate jooksul olnud minimaalne (5-6%).
○ Ikka infot, kust milliseid emasid võib saada, 100% puhtaid.
○ Vaja on riigipoolset toetust, et faktiliselt hakata põldude mürgitajatelt loodusele, s.h. mesilastele, kimalastele jt putuktolmeldajatele tekitatud kahjusid sisse nõudma.
○ Vaja kehtestada karmimad reeglid põllumeestele igasuguse kemikaali kasutamisel.
○ Soodustada kodumaise mee tootmist ja müüki ning välismaise mee/võltsmee impordi-piirangu seadmine riiklikul tasemel.
○ Mesindus on riigi tasandil aastakümneid maha surutud - üle sõidetud - hävitatud - olematuks kuulutatud...
○ Tootmisalase ühistegevuse koolitus.
○ Riiklikud tegevuskavad uute mesilasparasiitide sissetungi takistamiseks.
○ 1. Eelkõige seadusandluse ühtlustamine ja konkretiseerimine Eesti piires 2. Võrdsete tingimuste loomine teiste EU mesinikega – eelkõige pakendamise regulatsioon ja mahemesindus jt.
○ Laiendada Euroopas müüdavate varroatoosiravimite müüki Eestis.
○ PRIA rohumaaade niitmise tähtaeg võiks olla 15. august.
○ Mesilaste tähtsust tolmeldajatena tunnustada ja seda valjuhäälselt ühiskonnale tunnistada.
○ Kas on mõistlik kulutada maksumaksja raha eksporditoetuseks, kui oma toodang katab vabariigi vajadusest 65-70%
○ Arvan et riik peaks looma kokkuostusüsteemi kus toodang viiakse kõrge kvaliteediga, kõrge hinnaga turule kus seda jõutakse osta, näit Jaapan jne.
○ Kvaliteedi kontroll kaubanduses.